

Jaarverslag MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid

2022

Inhoud

Inhoud	2
Voorwoord	3
Leeswijzer	5
Campagnelijn 1: Preventie, inclusief terugvalpreventie	8
Ambitie 1: Preventie voor een psychisch gezonde jeugd	8
Ambitie 2: Preventie-agenda op basis van data en kennis	9
Projecten en onderzoek campagnelijn 1	11
Campagnelijn 2: Kwaliteit van zorg	28
Kernboodschap	28
Ambitie 3: Tijdige, goede zorg en ondersteuning voor de jeugd	28
Ambitie 4: Kwaliteitszorg voor iedereen	29
Projecten en onderzoek campagnelijn 2	32
Campagnelijn 3: Kwaliteit van leven	39
Kernboodschap	39
Ambitie 5: Jongeren doen op hun eigen wijze mee, ondanks eventuele psychische klachten	39
Ambitie 6: Mensen met psychische kwetsbaarheid bouwen hun leven op en doen mee aan de samenleving	40
Projecten en onderzoek campagnelijn 3	41
Organisatie MIND	55
Bijlage 1 Afkortingen	58
Bijlage 2 Bestuur MIND Landelijk Platform 2022	60
Bijlage 3 Lidorganisaties MIND Landelijk Platform 2022	61
Bijlage 4 Regiokamer	62
Bijlage 5 MIND Familie- & Naastenraden	63
Bijlage 6 MIND Kamer Cliëntenraden	64
Balans per 31 december 2022	66
Staat van baten en lasten over 2022	67

Voorwoord

De vereniging MIND Platform werkt nauw samen met Stichting MIND. Samen vormen wij de MIND-organisatie. Het perspectief van cliënten en naasten is hét uitgangspunt van het beleid van de MIND-organisatie. Door de krachten te bundelen willen wij verschil maken voor de psychische gezondheid in Nederland.¹ Dit doen we vanuit de 'Droom van MIND' die we hebben geformuleerd als uitgangspunt voor ons meerjarenbeleidsplan (MJB) 2020-2025.

MIND heeft als **droom** leven in een samenleving waarin wij psychische gezondheid koesteren, daarin investeren en alles doen om onnodig psychisch leed te voorkomen. Iedereen die nu of in de toekomst te maken heeft met psychisch leed kan rekenen op begrip, ondersteuning en goede zorg.

We hebben daarbij de volgende **missie**: "MIND is een onafhankelijke maatschappelijke organisatie die Nederland psychisch gezonder maakt. MIND is hét aanspreekpunt in Nederland voor maatschappelijke en individuele vragen rond psychische gezondheid en geeft stem aan alle mensen die te maken hebben met psychische problemen."

Dit doen we vanuit onze **kernwaarden**: "Wij zetten altijd door. We zijn sociaal en verbindend. We hebben een open mind en onze werkstijl is vernieuwend en ondernemend."

De meerwaarde van MIND is dat we gebruik kunnen maken van de enorme bron aan kennis waar onze leden over beschikken. Kennis van de leefwereld, kennis van wat het betekent om te maken te hebben met soms complexe psychische, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek, als cliënt of als naaste. Deze kennis zit in onze expertcommissies en werkgroepen, zij geven de input voor onze inbreng op allerlei onderwerpen. Het maakt dat er altijd geredeneerd wordt vanuit het perspectief van de cliënt en diens naaste(n). Dit is een andere manier van kijken die iets toevoegt op alle andere perspectieven.

Het is ook een manier van kijken die soms dwars op de systeemwereld staat. We zien (soms) een andere logica. Hoe we ook ons best doen om zaken te kaderen, te werken met indelingen, doelgroepen of wat voor soort indeling ook, altijd voelen we dat het niet klopt. Omdat er meer is en het gelaagder is. Dat we het een niet los kunnen zien van het ander. En ook die visie voegt iets toe. Het maakt dat juist wij de verbinding leggen. Dat er niet één oplossing is en dat er een én-én-énstrategie nodig is. Niet omdat we 'rupsjes Nooitgenoeg' zijn, maar omdat het geheel van deze elementen gaat maken dat het werkt.

¹ Onze definitie van psychische gezondheid: "Psychische gezondheid is een positieve staat van welbevinden en mentale veerkracht om tegenslagen en sociale en emotionele uitdagingen het hoofd te bieden en op eigen wijze een zinvol maatschappelijk leven te leiden." Bron: MIND MJB 2020-2025.

Preventie gaat niet alleen over het voorkomen van psychische klachten maar ook over het voorkomen dat deze klachten verergeren en zich door ontwikkelen tot steeds ontwrichtender problematiek. Het raakt daarmee de problemen in de jeugdzorg, de wachtlijstproblematiek én de levensloopaanpak. De ggz kan de wachtlijsten niet oplossen, maar de gemeenten kunnen het ook niet. Fijn dat er medicatie is, maar er is meer en iets anders nodig. Zeker, er zijn voldoende huizen nodig, juist óók voor mensen die te maken hebben met psychische problemen (incl. verslavingsproblematiek). Maar het hebben van alleen een huis lost het achterliggende probleem niet op. En helaas, zelfs zelfregiecentra - al zijn het er nog zoveel - kunnen niet alle problemen oplossen.

Deze visie maakt het ook lastig. Er zijn immers veel beleidsterreinen waar wij onze stem willen laten horen. Waar we ons perspectief willen inbrengen. Maar deze beleidsterreinen vallen niet altijd binnen dezelfde afdelingen van VWS, of zelfs binnen hetzelfde ministerie. Het gaat over zorg, justitie, armoede, huisvesting, arbeid, participatie enzovoort. Er zijn veel beleidsterreinen, veel belangen en veel overleggen. We willen graag aanschuiven, ons perspectief inbrengen, maar we kunnen niet altijd, overal aanwezig zijn.

Waar we wél meedoen, hebben we impact. We voegen iets aan de leefwereld toe wat maakt dat anderen er (soms) ook net wat anders naar gaan kijken. Onze effectiviteit is tegelijkertijd niet altijd in harde, kwantitatieve gegevens meetbaar. We fungeren vaak als verbinder, toetssteen en grensbewaker. Soms gaat het om formuleringen en nuances. Ook in het complexe IZA-proces (Integraal Zorgakkoord) hebben we het verschil gemaakt, ondanks dat we niet het resultaat behaald hebben wat we wilden bereiken en we ervoor hebben moeten kiezen om dit nieuwe zorgakkoord niet te ondertekenen.

Dat we als MIND het verschil maken, daar zijn we zeker van. En we zijn er trots op.

Dianne Burger, interim directeur-bestuurder MIND

Leeswijzer

Activiteiten worden uitgevoerd door het bureau van MIND of door het bureau samen met één of meerdere lidorganisaties. Daarnaast zijn er ook samenwerkingsverbanden met externe partijen. Voor alle activiteiten van MIND Landelijk Platform geldt dat ze niet alleen plaatsvinden in het belang van de lidorganisaties van MIND Landelijk Platform, ze worden ook uitgevoerd in het bredere kader van de doelstellingen van de beweging MIND.

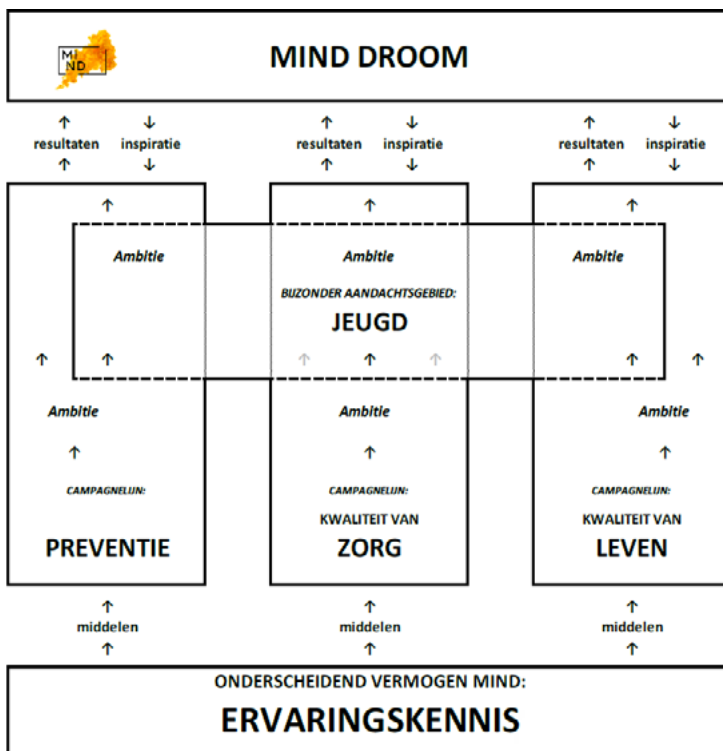
Om een helder overzicht te geven van de thema's en activiteiten waar MIND zich in 2022 mee bezig heeft gehouden is een indeling gemaakt in campagnelijnen, speerpunten, projecten/onderzoek en overige onderwerpen.

Campagnelijnen

In een strategisch proces heeft MIND met haar leden en andere nauw bij de organisatie betrokken mensen haar droom gedefinieerd en bepaald via welke doelstellingen we in 2025 onze droom kunnen realiseren. De activiteiten van 2022 zijn geordend langs drie thematische campagnelijnen:

- Preventie, inclusief terugvalpreventie
- Kwaliteit van zorg
- Kwaliteit van leven

De overkoepelende thema's Jeugd en Ervaringskennis lopen hier als een rode draad 'horizontaal' doorheen.

Ambities en speerpunten

In het Meerjarenbeleidsplan 2020–2025 is aan iedere campagnelijn een aantal specifieke ambities gekoppeld. Deze ambities zijn groot en het aantal onderwerpen dat aandacht verdient in ons streven naar een psychische gezonde samenleving is nog groter. Om focus – en daarmee impact – te waarborgen maken de leden van MIND Landelijk Platform ieder jaar een keuze in onderwerpen die we dat jaar willen oppakken: onze speerpunten. De speerpunten die waren geselecteerd voor de activiteiten van 2022 droegen bij aan het bereiken van de ambities zoals die zijn vastgelegd in het MIND Meerjarenbeleidsplan 2020–2025.

Lobby

Contacten met Tweede Kamerleden

Afgelopen jaar hebben we veel gesprekken gevoerd met de Tweede Kamerleden en/of hun beleidsmedewerkers. De lobbyactiviteiten spitsen zich toe op onze speerpunten en zijn in de volgende hoofdstukken nader uitgewerkt. Enkele concrete voorbeelden:

- het IZA
- de beperking van de vrije artskenkeuze en het hinderpaalcriterium
- gegevensuitwisseling en privacy
- de lange wachtlijsten in de ggz
- de stagnatie van de Hervormingsagenda jeugd
- het belang van informele zorg, waaronder een landelijk dekkend netwerk van zelfregiecentra en lotgenotencontact
- de beschikbaarheid van esketaminebehandelingen voor mensen met therapie-resistente depressie

Lobbytraining

MIND verzorgde in 2022 een tweedaagse lobbystrategietraining voor de eigen achterban. Het was een succesvolle training met dit maal verrassend veel deelnemers vanuit zelfregiecentra.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

In 2022 stond de lobby over het IZA centraal. In de zomer stuurden we minister Helder een brief om toe te lichten wat onze breekpunten waren om wel of niet dit akkoord te ondertekenen. We hebben veel tijd geïnvesteerd in gesprekken met (beleidsmedewerkers van) en/of Tweede Kamerleden om toe te lichten welke bezwaren MIND ziet in het IZA en waarom zij het IZA niet heeft ondertekend, maar vooral ook wat de consequenties zijn voor ggz-patiënten voor bijvoorbeeld de verdere inperking van vrije artskenkeuze. We hebben aangedrongen op een IZA commissiedebat, dat er ook kwam (op 12 oktober). Dit leverde twee moties op die bijna een Kamermeerderheid haalden.

We drongen aan op de organisatie van een Rondetafelgesprek over Vrije Artskenkeuze in de Tweede Kamer. Dit gesprek kwam er inderdaad op 5 december. MIND zat aan tafel om mondelinge inbreng te leveren en heeft voorafgaand aan dit debat een position paper ingestuurd. We werkten mee aan een publicatie over dit onderwerp in het dagblad Trouw.

In december was de uitspraak van de Hoge Raad die stelde dat er wel degelijk sprake is van een hinderpaalcriterium voor mensen met grote/complexere zorgvragen bij de verlaging van de vergoeding van ongecontracteerde zorg. Dit krijgt een vervolg in 2023. Zorgverzekeraar VGZ besloot na een intensieve campagne van MIND, die ook veel aandacht kreeg op social

media, om een coulancregeling te treffen voor patiënten die in 2022/23 in zorg zijn bij een ongecontracteerde zorgverlener.

Nationaal Plan Hoofdzaken

MIND is een van de initiatiefnemers van het Nationale Plan Hoofdzaken (www.nationaalplanhoofdzaken.nl) In 2022 hebben wij bijgedragen aan de toekenning van een Startimpuls van €14 miljoen door VWS. Omdat onze plannen voor hersen- en psychische gezondheid nog veel ambitieuzer zijn, zijn er evenwel meer middelen nodig. Afgelopen jaar hebben we verkend of we mee kunnen doen aan een Groeifondsaanvraag. Daarnaast is de lobby voor dit Nationaal Plan richting de politiek doorgezet, net als onze inspanningen om verschillende disciplines met elkaar te verbinden. We hebben hiertoe onder andere presentaties verzorgd op het NVvP-congres en tijdens de BCB-NL/Young Neurolab-bijeenkomst. In november 2022 hebben we in Amsterdam een tweede grote bijeenkomst georganiseerd. Op alle niveaus van dit traject zorgen we voor een goede inbedding van ervaringskennis.

Projecten (Kennis, innovatie en onderzoek)

Naast belangenbehartiging worden ook projecten en onderzoek uitgevoerd op doelstellingen en thema's uit het gezamenlijk met de leden opgestelde meerjarenbeleidsplan, de werkplannen, de MIND kennisagenda of de actualiteit. Projecten en onderzoeksactiviteiten zijn onder de verschillende campagnelijnen opgenomen.

Campagnelijn 1

Preventie, inclusief terugvalpreventie

Kernboodschap

Er moet en kan meer gedaan worden aan terugvalpreventie, vroegsignalering van psychische klachten, behoud van psychische gezondheid en versterken/bevorderen van mentale weerbaarheid. Preventie is effectief en loont, maar valt door tekort aan financiering en urgentiebesef bij beleidsmakers vaak tussen wal en schip. Inzet op preventie vraagt om goede samenwerking en aansluiting tussen – vaak – lokale en regionale partijen en goede kennisuitwisseling, financiering en andere randvoorwaarden. Uitgangspunt is aansluiting bij de leefwereld van alle burgers die mentaal gezond willen blijven.

Ambities en Speerpunten

Ambitie 1: Preventie voor een psychisch gezonde jeugd

Speerpunten onder deze ambitie in 2022

- 1.1. Suïcidepreventie Jeugd
- 1.2. Aandacht voor KOPP-KOV kinderen
- 1.3. Mentale gezondheid jongeren

Impact in 2022

MIND heeft ervaringsverhalen ingebracht over de mentale gezondheid van jongeren aan overlegtafels en in het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer. Zo hebben we letterlijk en figuurlijk een gezicht gegeven aan de problematiek en deze invoelbaar gemaakt. We hebben ook aandacht voor jongeren gevraagd en gekregen via de (online) media, via een evenement waarbij Koningin Máxima en de staatssecretaris van VWS aanwezig waren en via een multimediale publiekscampagne.

Output 1.1 Suïcidepreventie Jeugd

- Organisatie van online event 'De Twee Kanten van Social media'. Diverse belangrijke spelers op dit vlak namen deel, waaronder influencers, de staatssecretaris en Koningin Máxima. We hebben bij dit evenement de verschillende facetten van social media uiteengezet.
- Media-aandacht gegenereerd o.a. Tijd Voor Max en Shownieuws.

Output 1.2. Aandacht voor KOPP/KOV-kinderen

- We hebben de krachten gebundeld met de Stichting Open Mind voor de publiekscampagne 'Kind Van' over KOPP/KOV. Dit is een reizende, multimediale tentoonstelling. Zie: <https://www.stichtingopenmind.nl/kind-van/>

Output 1.3. Mentale gezondheid jongeren

- Media aandacht gevraagd i.s.m. de NVvP voor de schadelijke gevolgen van de lockdown op de mentale gezondheid van de jeugd. We hebben het Kabinet hierbij opgeroepen om onderwijsinstellingen zo snel mogelijk ter heropenen.
- Deelname van MIND/ExPex aan het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over mentale gezondheid op 14 maart 2022.
- Aandacht gevraagd voor gebrek aan investering in preventie in Miljoenennota. Onze berichtgeving werd opgepikt door diverse zorgmedia.

Ambitie 2: Preventie-agenda op basis van data en kennis

Speerpunten onder deze ambitie in 2022:

- 2.1. Arbeidsmarktpositie van mensen met psychische kwetsbaarheid
- 2.2. Suïcidepreventie volwassenen
- 2.3. Structurele ondersteuning van regionale en lokale patiënten-, cliënten- en naasteninitiatieven
- 2.4. Kansen van digitalisering benutten
- 2.5. Meer aandacht voor verslavingsproblematiek

Impact in 2022

Door deel te nemen aan verschillende (uitvoerings-)programma's op het gebied van werk/inkomen en psychische kwetsbaarheid, hebben we een stevige impuls kunnen geven aan het verbeteren van de positie van mensen met een psychische aandoening op de arbeidsmarkt. We hebben onze positie op het gebied van verslavingsproblematiek verstevigd en werken samen met andere partijen aan preventiebeleid op het gebied van online gokken. Door middel van onze activiteiten, die worden gedragen en gevoed door onze ervaringskennis, hebben we bijgedragen aan het doorbreken van het taboe rondom het spreken over suïcidaliteit of doodswensen en aan betere zorg en ondersteuning voor mensen met suïcidale gedachten.

Output 2.1 Arbeidsmarktpositie van mensen met psychische kwetsbaarheid

- Geparticipeerd in diverse werkgroepen van het convenant Sterk door werk (2021 – 2024)
- Brief ingebracht ter agendering van Sterk door werk, zowel bij de procedurele vergadering van VWS als SZW
- Inbreng geleverd voor het Participatiedebat in de Tweede Kamer
- Inbreng geleverd voor het commissiedebat Arbeid en Zorg en Arbeidsmarktbeleid in de Tweede Kamer
- Toegetreden tot het programma Simpel Switchen, die de switch tussen vrijwilligerswerk, dagbesteding en betaald werk en alle vormen daartussen makkelijker voor inwoners probeert te maken.
- Actief deelgenomen in onderzoek van Samen Beslissen.
 - Uitvraag via MIND-panel
 - Ontwikkelen training voor professionals
 - Voorbereiden tool voor werknemers

Output 2.2 Suïcidepreventie volwassenen

- Als onderdeel van de samenwerking binnen de Landelijke Agenda Suïcidepreventie hebben we de Adviesnota Ervaringsdeskundigheid bij Suïcidaliteit gepubliceerd: [Adviesnota Ervaringsdeskundigheid bij suïcidaliteit | 113](#)
- Hybride perspectiefsessie georganiseerd voor onze lidorganisaties en de cliëntenraden, naastenraden en regionale cliëntenorganisaties met als thema 'Wat kunnen wij doen om suïcide te voorkomen'
- Leden van de werkgroep 'suïcidepreventie' van MIND hebben via een focusgroep bijgedragen aan de herziening van de richtlijn suïcidaal gedrag. Twee MIND-werkgroepleden zijn onderdeel van de werkgroep die met de herziening bezig is
- Deelname aan de themaweek voorafgaand aan wereldsuïcidepreventiedag
- Samenwerking met initiatiefgroep *zero suicide* van NLGGZ. Vanwege de stijging van het aantal zelfdodingen onder jongvolwassen mannen eind 2022, hebben we met elkaar media-aandacht gegenereerd voor deze zorgelijke ontwikkeling en werken we in 2023 aan een actieplan voor deze specifieke doelgroep
- Kamerbrieven gestuurd t.b.v. de VWS commissiedebatten ggz, maatschappelijke opvang & suïcidepreventie in mei en november 2022, om ervaringsdeskundigheid in te brengen bij politieke discussies over dit thema
- Verkenning rondom thema agrariërs en suïcidepreventie
- Verkenning rondom thema euthanasie en psychiatrie. Dit heeft onder meer geleid tot een samenwerking met het landelijke netwerk persisterende doodswensen en euthanasieverzoeken.

Een speciale vermelding verdient Antwan Wiersma; hij is als ervaringsdeskundig vrijwilliger werkzaam bij de werkgroep suïcidepreventie van MIND vanuit zijn eigen Stichting Aurora. Antwant won in 2022 de [Shaking Tree Award](#) voor zijn werk om hulp aan nabestaanden bij zelfdoding effectief op de kaart te zetten.

Output 2.3 Structurele ondersteuning van regionale en lokale patiënten-, cliënten- en naasteninitiatieven

- In 2022 hebben we ons in de onderhandelingen bij het IZA ingezet voor het borgen van de structurele ondersteuning. Dit heeft geleid tot twee projecten in het IZA om een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige inloopcentra en ggz-steunpunten te realiseren, alsook een landelijk dekkend netwerk van e-communities voor online lotgenotencontact.
- Interview gehouden met Nivel over hun onderzoek betreffende een internationale vergelijking m.b.t. 'inzet ervaringsdeskundigheid'.
- Gesprek gehad met medewerkers van de directie patiënt en zorgordening (PZO) van VWS over de inzet van ervaringsdeskundigheid bij de ontwikkeling en uitvoering van ggz-beleid.

Output 2.4 Kansen van digitalisering benutten

- Een strategie opgesteld voor belangenbehartiging van MIND voor de digitale transformatie in de ggz
- Samenwerking binnen het Nationaal Plan Hoofdzaken met de Nederlandse Artificial Intelligence Coalitie (NLAIC) en het Joint AI Network (JAIN). Hiermee stimuleert MIND onderzoek dat bijdraagt aan het verbeteren van psychische gezondheid door de inzet van nieuwe (digitale) technologie.

Output 2.5 Meer aandacht voor verslavingsproblematiek

- Aanscherping van onze strategie voor belangenbehartiging bij verslaving, in samenwerking met onze lidorganisaties
- MIND heeft samen met de Hersenstichting en het SGF aandacht gevraagd voor de gevaren van online kansspelen en de benodigde maatregelen om online gokken tegen te gaan. Hiertoe hebben we een gezamenlijke brief geschreven als inbreng voor het commissiedebat Verslaving in de Tweede Kamer
- Inventarisatie gemaakt aandacht verslavingsproblematiek bij de lidorganisaties
- Online perspectiefsessie verslavingsproblematiek georganiseerd.
- Diverse gesprekken gevoerd over de ontwikkelingen rond verslavingsbeleid met netwerkpartners (Verslavingskunde NL, Het Zwarte Gat, Trimbos, Moedige Moeders, Alcohol Alliantie, Stichting Naast, NLGGZ)

Campagnelijn 1 Projecten en onderzoek

Programma Versterken van de positie van cliënten en naasten in de ggz en het sociaal domein

Inleiding

Het programma is gericht op het verder vergroten van de inbreng van het cliënten- en naastenperspectief en tevens kwaliteitsverbetering in de zorg en andere domeinen van herstel.

Het MIND Expert Center neemt hier een prominente rol in. Deze is verder doorontwikkeld en we richten ons daarmee op het versterken, professionaliseren en verbinden van een beweging van cliënten, naasten en doen dit in nauwe samenwerking met de achterban. Hierdoor willen we de beschikbaarheid en structurele inzet van ervaringskennis in bijvoorbeeld beleidsontwikkeling, onderzoek en opleidingen tot zorgprofessional verder bevorderen.

Daarnaast is ingezet op het (door)ontwikkelen van preventief aanbod van (digitale) patiënten-/naasteninformatie, versterken en ondersteunen van onze achterban, kwetsbare groepen en het bieden van anonieme laagdrempelige hulp en verwijzing. Daarbij zijn ook activiteiten en events georganiseerd om mentale gezondheid en prestatiedruk beter bespreekbaar te maken voor jongeren in het bijzonder en het Nederlands publiek in het algemeen. Te denken valt aan perspectiefsessies, Week van de prestatiedruk voor jongeren, de MIND familie-/naastendag en de challengeweek *Chill, je moet al zoveel*.

Ook is vanuit de achterban extra aandacht gevraagd voor het thema diversiteit en de groep ouderen – wat in dit programma verder is verkend.

Project MIND Theory of Action

Achtergrond/aanleiding

In voorgaande jaren is de eerder opgezette Psygenda verder uitgewerkt tot een Theory of Change (ToC), zodat deze goed aansloot bij de ontwikkelingen in het veld en binnen de beweging MIND, werd deze aan het eind van het vorige project tot een Theory of Change (ToC) doorontwikkeld. Het maken van een ToC is zowel een proces als een product. Het is enerzijds een serie stappen waarin de dialoog centraal staat en waarin we binnen de beweging en als organisatie samen onderzoeken hoe een beoogde maatschappelijke verandering tot stand komt. Anderzijds laat de visualisatie van de ToC zien hoe we als beweging en organisatie het proces van maatschappelijke verandering begrijpen en aan impact willen werken. De ToC van MIND is in dit project naar de praktijk vertaald door het ontwikkelen van een Theory of Action. Dit doen we door te bepalen waar we als MIND en haar beweging invloed op hebben en (strategisch) te prioriteren waar we ons op in willen zetten. Dit vertaalt zich naar concrete doelen, acties, resultaten, een communicatieplan en samenwerkingsverbanden/-coalities en wordt opgeleverd als een meerjarenbeleidsplan. Dit gehele traject is met de leden en bredere achterban uitgevoerd.

Doel

Een landelijke agenda van de cliënten- en familiebeweging voor het bevorderen van de mentale gezondheid van Nederland uitgewerkt naar een Theory of Action en meerjarenbeleidsplan.

Doelgroepen

Brede achterban MIND

Resultaten 2022

- De Theory of Action (ToA) is uitgevoerd in de vorm van een Meerjarenbeleidsplan 2020-2025. De concrete werkplannen van 2021 en 2022 zijn hierop gebaseerd en op basis van de ToA is er intensieve samenwerking met onze leden op de uitvoer;
- Het communicatieplan is verder uitgewerkt met:
 - Samenvatting van het Meerjarenbeleidsplan
 - Publieksversie met een inleidende one-pager;
- Publiekscampagnes zijn gehouden, gebaseerd op de focus van het MJBP;
- Aan diverse partijen zijn de speerpunten m.b.t. Theory of Action en MJBP toegelicht en samenwerking gezocht. Per onderwerp komen er coalities met partijen om onze ambities waar te maken.

Project MIND in beweging

Achtergrond/aanleiding

MIND heeft als doel om mensen met psychische problemen en hun naasten te ondersteunen en samen met hen een beweging te vormen. Hier werken we aan door verschillende themabijeenkomsten, ontmoetingsdagen en perspectiefsessies te organiseren. Ook zijn digitale MIND Cafés gehouden, een ontmoetingsplek voor mensen met psychische klachten, naasten en andere geïnteresseerden. Daarnaast is ingezet op het ontwikkelen van een veilig registratiesysteem. Bovenstaande activiteiten zijn uitgevoerd in samenwerking met verschillende leden en hebben bijgedragen aan het ontwikkelen van de beweging MIND. Deze beweging kan het meeste betekenen voor mensen die te maken hebben met psychische of verslavingsproblematiek als zij kwalitatief goed aanbod en uitwisseling biedt en goed zichtbaar en vindbaar is.

Doel

Een dynamische vorm van samenwerken tussen cliënten- en naastenorganisaties, hun leden en andere betrokkenen en organisaties die elkaar door verbinding kunnen versterken, zowel landelijk, regionaal als lokaal.

Doelgroepen

Brede achterban MIND

Resultaten 2022

- Om de achterban te versterken hebben een twintigtal themabijeenkomsten en twintig leden-ontmoetingsdagen in de vorm van Perspectiefsessies fysiek en digitaal plaatsgevonden. Daarnaast is er meer aandacht voor diversiteit in onze achterban gerealiseerd via verschillende bijeenkomsten (fysiek en digitaal).
- Ook zijn er verschillende MIND cafés/Politieke cafés gehouden in de vorm van digitale regionale perspectiefsessies en vonden er diverse online meet-ups plaats zoals webinars, werkgroepen, brainstormsessies en regionale versterkingsbijeenkomsten.
- Pool MIND-supporters: Er zijn op dit moment 58 getrainde ervaringsdeskundigen. Ruim de helft van de ambassadeurs van Samen Sterk zonder Stigma (dat vanaf 1 oktober 2021 niet meer bestaat) hebben hun werk voortgezet vanuit MIND. Er is ingezet op een warme overdracht.
- Een AVG-proof registratiesysteem is ingericht voor het verenigen van MIND-supporters/experts.

Project MIND Preventie en Voorlichting

Achtergrond/aanleiding

MIND wil een samenleving waarbij mensen aandacht hebben voor psychische gezondheid. We bieden mensen de nodige handvatten om psychische klachten te voorkomen of deze zo min mogelijk het dagelijkse leven te laten verstoren. MIND kan ook bij deze preventie een belangrijke rol spelen. De websites van MIND zijn hier een goed voorbeeld van. Deze worden steeds beter gevonden, zodat mensen informatie, tools en ervaringsverhalen vinden, maar ook ondersteuningsaanbod via MIND of uit de beweging MIND. Door het succes van de website zal deze echter verder moeten worden ontwikkeld om de vraag aan te kunnen. Ook via evenementen willen we mensen bij elkaar brengen en een plek geven waar erkenning en herkenning vinden en goed geïnformeerd worden. Naasten in de omgeving van iemand met psychische of verslavingsproblematiek zitten ook vaak met veel vragen. Ze willen helpen of hulp zoeken, maar weten niet hoe. Ook daar wil MIND een platform voor zijn. Voor jongeren is deze tijd behoorlijk complex. Psychische problemen worden vaak niet (h)erkend door de jongeren zelf. We werken er bij MIND hard aan om op verschillende manieren jongeren te stimuleren om te praten over hun psychische klachten. Via evenementen (zoals Last Man Standing, Time Out, Week van de prestatiedruk en MIND Young Studio) en via een zo compleet mogelijk aanbod van informatie en ervaringsverhalen via onze websites willen we jongeren met psychische klachten een platform geven waar zij zich erkend, gesteund en goed geïnformeerd voelen.

Doel

Het informeren van publiek, jongeren, achterban, zodat er meer bekend wordt over psychische kwetsbaarheden en mentale gezondheid en de openheid hierover vergroten, door voorlichting en informatie te verstrekken en met elkaar uit te wisselen op events en publieksdagen.

Doelgroepen

In deze activiteit bieden we aan een brede groep mensen informatie gericht op hun eigen probleem of vragen, steun, ervaringen van anderen en lotgenotencontact, waar zij gemakkelijk en snel toegang toe kunnen hebben.

Resultaten 2022

- In het kader van het MIND publieks- en achterbandag is op 4 november 2022 het MIND ledenplatform gelanceerd (interactief medium voor uitwisseling kennis, ervaringen, etc.). Dit is de digitale plek voor ontmoeting, informatie en kennisdeling van onze achterban.
- In het najaar van 2022 is een Week van de Prestatiedruk georganiseerd onder de naam Chill, je moet al zoveel. Er zijn hiervoor 5 podcasts opgenomen en is een speciale challenge ontwikkeld met tips en voorlichtingsmaterialen. De challenge is tot nu toe door bijna 2.500 jongeren gevolgd en de podcasts zijn tientallen duizenden keren al beluisterd/bekeken op verschillende platforms als Spotify (10.133 plays) en Youtube (167.046 views). Opnieuw bleek dit aanbod te voldoen aan een grote behoefte met betrekking tot stressverlichting voor jongeren en studenten.
- De tweemaal door corona uitgestelde Familie-/Naastendag kon uiteindelijk wel doorgaan op 15 oktober 2022 met 150 deelnemers. Het thema van de dag was "Geef je grenzen aan?!" De dag bestond uit een plenair deel in de ochtend en diverse workshops in de middag. Familie en naasten vonden hier herkenning en erkenning en advies, tips en handvatten om toe te kunnen passen in het dagelijkse leven.
- MIND Young Studio: in 2022 hebben weer 10 jongeren hun stageplek bij de MIND Young Studio succesvol afgerond en content in de vorm van filmpjes, foto's en vlogs ontwikkeld over voor deze jongeren interessante thema's. De stagiairs zijn een half jaar bezig met het opzetten van een echte videoredactie. Jongeren krijgen zo veel mogelijk ruimte om zichzelf te ontdekken en worden ondersteund waar nodig.
- De stages hebben geresulteerd in 28 YouTube video's (Gemiddeld 1 video per 2 weken; In totaal hebben de video's van de MIND Young Studio (2018-2022) 135.000 views), 30 podcasts op Spotify (ongeveer 1 podcast per week), ongeveer 200 Instagram posts en 75 TikTok video's (waarvan 25 duizend likes en 200 duizend views). Daarnaast is de MIND Young studio ook content gaan maken voor Stichting de Kwekerij, is de MIND Young Studio ingezet op LowLands en maken ze content met de staatsecretaris van VWS (<https://youtu.be/PG71rDTU-U4>) en de Koningin voor stichting MIND US op het paleis Noordeinde.

Project FamilieMINDed

Achtergrond/aanleiding

In 2021 is gestart met de aanpassing van de Generieke Module Naasten (GM Naasten) met als doel zo praktisch mogelijk handvatten te bieden aan ggz-zorgaanbieders en hun teams voor het implementeren van de GM Naasten. Dit sloot aan bij de plannen van MIND om niet meer met FamilieMINDed sterren te werken, maar met een adviestraject om teams zo praktisch mogelijk te helpen om te bepalen welke stappen zij kunnen zetten om de GM Naasten te implementeren. Reden voor MIND was dat we merkten dat bij teams na het behalen van een ster, de aandacht voor het onderwerp inzakte. Om het gevoel van urgentie bij teams binnen zorgaanbieders op het samenwerken en ondersteunen van naasten te vergroten is het adviestraject FamilieMINDed ontwikkeld, waarin teams met ondersteuning van een FamilieMINDed-adviseur een adviestraject doorlopen. Zij stellen een werkgroep samen waarin professionals, cliënten en familie/naasten samenwerken om te bepalen welke stappen het team heeft gezet, maar ook nog kan zetten. Dit traject levert een implementatieadvies op. Dit adviestraject is ontworpen in samenwerking met een aantal lidorganisaties van MIND Platform en Familie- en naastenraden.

Doel

Werken aan kwaliteit van zorg vanuit het cliënten- en naastenperspectief door middel van adviestrajecten om te komen tot een gelijkwaardige samenwerking met en ondersteuning van familie en naasten.

Doelgroepen

Afdelingen/teams van ggz-instellingen en cliënten- en familieraden.

Resultaten 2022

- In 2022 is het FamilieMINDed-adviestraject afgerond samen met leden van MIND.
- In het FamilieMINDed-adviestraject monitort de MIND-adviseur samen met het team hoe familie en naasten in de behandeling worden meegenomen. In 2022 zijn pilots gedaan bij twee instellingen (GGZ Centraal en ProPersona) bij in totaal 7 teams. Er is een methodiek opgesteld samen met de teams, die uitvoerbaar is binnen hun werkzaamheden.
- De medewerkers van het team zijn enthousiast, evenals hun managers, de Raden van Bestuur en de stafmedewerkers met familiebeleid in portefeuille merkte ook dat dit traject helpt om de GM Naasten binnen de organisatie bekendheid en inhoud te geven.
- Bij Zeeuwse Gronden, woonlocatie Koudekerke, heeft MIND een grondige audit uitgevoerd met als doel te onderzoeken hoe de samenwerking met en ondersteuning van familie en naasten is georganiseerd en hoe daar proactief invulling aan wordt gegeven. Op 18 oktober 2022 is het predicaat Excellent Familieminded werkwijze aan hen uitgereikt. Hiermee zijn zij een goed voorbeeld in het uitdragen en in de praktijk brengen van de nauwe betrokkenheid van naasten bij het leven van de cliënt.

Project HerstelMINDed

Achtergrond/aanleiding

Hoewel de herstelondersteunende benadering in zorg wel is vastgelegd in zorgstandaarden wordt deze in de praktijk nog onvoldoende toegepast. Het traject HerstelMINDed heeft bijgedragen aan een verbetering van focus op herstel in de behandeling zoals beschreven in de zorgstandaard Herstelondersteuning (Akwa GGZ). Hiervoor wilden we met behulp van de kennis en ervaring van FamilieMINDed en de inzet van focusgroepen komen tot een vergelijkbaar traject en criteria. In overleg met verschillende focusgroepen en cliëntenraden is besloten het traject te wijzigen naar een handreiking die kan worden ingezet door cliëntenraden.

Een werkgroep werd samengesteld om mee te denken met het project. Hierin waren leden betrokken uit de MIND achterban, de kamer Cliëntenraden, kamer Familie- en naastenraden en (familie-)ervaringsdeskundigen en medewerkers bij instellingen die herstelgericht werken. De werkgroep heeft uitgangspunten geformuleerd voor de uitvoering van het project en een opzet gemaakt om belemmerend en bevorderend hulpverlenend gedrag te benoemen. Met behulp van een samengestelde literatuurlijst van publicaties op het gebied van herstelgerichte zorgverlening is de opzet aangevuld. Hiermee werd de uitwerking verlegd naar het ontwikkelen van een checklist met criteria waarmee cliënten en cliëntenraden in instellingen kunnen beoordelen in hoeverre hulpverleners herstelgericht handelen/herstelgerichte zorg verlenen. De bruikbaarheid van de checklist is getest.

Doel

Verbeteren van herstelondersteunende zorg zoals beschreven in de zorgstandaard van Akwa GGZ door een tool te ontwikkelen die cliëntenraden kunnen gebruiken om dit te meten.

Doelgroepen

Afdelingen/teams van ggz-instellingen en cliëntenraden.

Resultaat 2022

Een checklist 'Krijg jij herstelondersteunende zorg in jouw instelling?' en een handreiking hoe deze te gebruiken is ontwikkeld. Deze is afgrond in april 2022. Cliëntenraden kunnen deze gebruiken om te monitoren of bij hun zorgaanbieder herstelondersteunend wordt gewerkt.

Project MIND Expert Center

Achtergrond/aanleiding

Ervaringskennis rond psychische problemen is een belangrijke basis binnen de activiteiten van MIND. We zetten daarom ook veel mensen met ervaringskennis in. Om die inzet verder te stroomlijnen binnen MIND, is het MIND Expert Center opgezet. Het MIND Expert Center vindt, versterkt en verbindt mensen die hun ervaringskennis als cliënt en/of naaste willen inzetten (MIND Experts) voor preventie van psychische problemen en de verbetering van beleid en voorzieningen in zorg en welzijn. Dit gebeurt vanuit twee pijlers: (1) het verzorgen van een gastvrije en lerende omgeving voor mensen die hun eigen ervaringen in willen zetten en (2) de coördinatie van de inzet van mensen met eigen ervaring op vraagstukken vanuit MIND of vanuit stakeholders (bijv. overheidsinstanties, brancheorganisaties, kennisinstituten, opleidingsinstellingen, media, bedrijven). We zetten ons in dit project in om (1) de infrastructuur van het MIND Expert Center door te ontwikkelen, (2) onderling leren door MIND Experts te versterken en (3) inzet van mensen met ervaringskennis te bevorderen in de opleidingsprogramma's voor hulpverleners en bij initiatieven voor kwaliteitsverbetering. De MIND Experts worden betrokken vanuit de leden of kunnen direct verbonden zijn aan MIND. Verschillende leden denken bovendien mee in de doorontwikkeling van het MIND Expert Center vanuit een adviescommissie.

Doel

Het verbeteren van voorzieningen en diensten in zorg en welzijn, via de structurele inzet van ervaringskennis van cliënten en naasten bij de ontwikkeling van nieuw beleid, (her)ontwerp en kwaliteitsverbetering van voorzieningen en onderzoek. Zo sluit zorg en ondersteuning beter aan op de leefwereld, wensen en behoeften van cliënten en naasten in de ggz.

Doelgroepen

Mensen die hun ervaringskennis willen inzetten om kwaliteit van voorzieningen en diensten in zorg en welzijn te verbeteren. En daarnaast partijen in het veld van ggz-zorg- en welzijnsvoorzieningen die het cliënten-/naastenperspectief een belangrijke plek willen geven in kwaliteitsverbeteringen. Hierin valt het brede scala van veldpartijen verbonden aan het HLA, het IZA, maar ook kennisinstituten, opleidingsinstituten, zorgaanbieders en gemeenten.

Resultaten 2022

- Een adviescommissie is ingericht met mensen uit de achterban die gevraagd en ongevraagd advies geven over de ontwikkeling van het MIND Expert Center
- Een AVG-proof klantrelatiesysteem is ingericht om de expertise van de MIND Experts goed inzichtelijk te gaan maken en de inzet van MIND Experts gemakkelijker te coördineren en registeren.

In het kader van leren van elkaar en verbeteren zijn de volgende initiatieven uitgevoerd:

- Een netwerk destigmatisering is opgezet van 50 mensen met eigen ervaring. Dit netwerk heeft tweemaal per jaar een netwerkdag, waarin kennis wordt uitgewisseld
- Er is een maatjestrject opgestart waarbij senior MIND Experts kennis doorgeven aan minder ervaren MIND Experts die voor het eerst aan een complex traject beginnen. Deze senior monitort de voortgang en koppelt waar nodig terug aan de bureaumedewerker van het MIND Expert Center. We doen dit nu voor de inbreng van het ervaringsperspectief bij de ontwikkeling van EBRO richtlijnen.
- Er is een kraamkamer ontstaan op het gebied van kwaliteit van zorg, waarin senior MIND Experts met elkaar het initiatief nemen om uit te wisselen over complexe en belangrijke vraagstukken om kwaliteit van zorg te verbeteren.
- In 2022 zijn 65 aanvragen verwerkt voor de inzet van MIND Experts vanuit het veld. Het betrof aanvragen op het gebied van gastlessen, sprekers bij bijeenkomsten, meedenkers en adviseurs in innovatietrajecten. Een mooi resultaat voor een MIND Expert Center in opbouw.

Op het gebied van versterken inzet ervaringskennis in opleidingsprogramma's tot hulpverlener is het volgende bereikt:

- Er is gestart met een pilot inbreng ervaringsperspectief in het psychiatrieonderwijs met de NVvP. Door het maken van filmpjes wordt het ervaringsperspectief ingebracht in het cursorisch onderwijs. We gaan in 2023 in gesprek over vervolgstappen
- Meerdere pilots zijn uitgevoerd met opleidingsprogramma's ten behoeve van de inbedding van het cliënten- en naastenperspectief, waaronder met RINO Amsterdam, RINO Zuid en RINO Groep Utrecht (verscheidene nascholingsprogramma's).
- Daarnaast is een pilot uitgevoerd bij de opleiding tot gz-psycholoog bij CCD, waar een lesdag is ontwikkeld en verzorgd op het gebied van cliënten- en naastenperspectief op goede zorg. Hierin staan centrale waarden uit ons visiedocument goede zorg centraal, evenals aandacht voor de waarde van landelijke en regionale cliënten- en naastenorganisaties.
- Een plek is bedongen in de tweede fase van herziening van de BIG-vervolgopleiding van gz-psychologen, psychotherapeuten en klinisch psychologen (APV-programma). Hiervoor is in het eerdere traject al veelvuldig input gegeven, waardoor de competentieprofielen beter aansluiten op de visie op goede zorg van MIND. In de tweede fase moet een implementatieplan voor cliënten- en naastenparticipatie in de BIG opleidingsprogramma's worden opgeleverd.
- Vanuit patiënten- en naastenperspectief wordt meegewerkt aan het ontwikkelen van een onderwijsmodule integrale zorg voor mensen met psychische en lichamelijke aandoeningen bij de Federatie Medisch Specialisten (FMS) in het kader van het project 'Opleiden 2025'. Deze module wordt voor alle medisch specialisten in opleiding ter beschikking gesteld.
- We geven vanuit MIND ook steeds meer onderwijs over hoe je cliënten- en naastenparticipatie goed opneemt in onderzoek. Zo verzorgen we jaarlijks een gastles over patiënten- en naastenparticipatie bij onderzoek aan jonge 'behavioural scientists' tijdens de Erasmus MC NIHES cursus 'Preventing failed interventions in behavioural research'.
- Daarnaast hebben we deelgenomen aan een 'Expertmeeting Succesvol Incluseren' van het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie door middel van een presentatie over inclusie (bij wetenschappelijk onderzoek) vanuit het perspectief van cliënten en naasten in de ggz.

Op het gebied van inzet van mensen met eigen ervaring bij kwaliteitsverbetering is het volgende ondernomen:

- Werving, selectie en periodieke procesondersteuning van vertegenwoordigers voor de multidisciplinaire richtlijn PTSS, samen met een senior MIND Exper
- Een kwaliteitsverbetertraject van een kenniswerkplaats zingeving voor mensen met psychische problemen is doorgezet naar een senior MIND Expert die hier zelfstandig mee aan de slag is gegaan.

Project Inbreng ervaringskennis ggz in onderzoek(sagenda's)

Achtergrond/aanleiding

De unieke kennis en ervaringen van cliënten en naasten kunnen bijdragen aan de verbetering van zorg en herstel in alle levensgebieden. Vanuit het motto 'niets over ons, zonder ons' is het logisch dat de achterban van MIND meedoet en zeggenschap en invloed heeft over wat en hoe onderwerpen worden onderzocht. De verwachting is dat de samenwerking met cliënten en naasten ook leidt tot beter onderzoek: zij kunnen vanuit hun eigen perspectief aangeven wat belangrijk, uitvoerbaar en effectief is, kortom: wat impact gaat hebben.

Bij het betrekken van cliënten en naasten in onderzoek wordt ook wel de maatschappelijke opbrengst genoemd. Als cliënten achter het onderzoek staan, vergroot dat ook het draagvlak bij de invoer van de uitkomsten bij onderzoekers, beleidsmakers en professionals (Nivel, 2017). Daarom zet MIND zich in toenemende mate in om zelf onderzoek te doen dat relevant is voor de achterban en cliënten en naasten te betrekken bij onderzoek. Dit doen we door:

- eigen onderzoek bij onze achterban (MIND-panel, vragenlijsten achterban, interviews) om standpunten en ervaringen op te halen (zie bij hoofdstuk Goede informatievoorziening);
- meedoen met anderen (van stuurgroep/focusgroep tot medeonderzoeker)
- MIND kennisagenda, kennisagenda's achterban en initiëren van onderzoek (zie bij Update Kennisagenda);
- Inzet referentenpanel op onderzoeksprogramma's van bijv. ZonMw, Hersenstichting, etc. (zie 3 projecten inzet referentenpanel bij ZonMw-programma's)

Hieronder gaan we verder in op de inzet van mensen met ervaringskennis in onderzoeksprogramma's.

Doel

Het inbrengen van ervaringskennis bij onderzoeksprogramma's, zodat deze doelgerichter, uitvoerbaarder en effectiever worden en gaan om datgene dat voor cliënten en naasten belangrijk is.

Doelgroep

Cliënten en hun naasten, onderzoekers, zorgprofessionals, kennisinstellingen, bedrijven, en maatschappelijke en overheidsorganisaties

Resultaten 2022

Kennisplatform JZOJP

- We hebben een plek vanuit het patiënten- (en naasten)perspectief binnen het Kennisplatform van de beweging de Juiste Zorg op de Juiste Plek ([Kennisplatform \(dejuistezorgopdejuisteplek.nl\)](#)). Dit Kennisplatform inventariseert welke kennis al beschikbaar is en welke toepassingen van de Juiste Zorg op de Juiste Plek succesvol zijn. Ook kijkt het Kennisplatform waar nog kennis ontbreekt en doet het aanbevelingen om hiaten op te vullen. In de loop van 2022 is er een tweede kennisagenda opgeleverd. Het is de bedoeling dat kennisinstututen gestimuleerd

worden om de kennisagenda te gebruiken in werkprogramma's, dat de wetenschap onderzoek hierop kan richten en overheden hun beleidsactiviteiten hierop richten.

IAWMH congres

- MIND is betrokken bij de Alliantie Gender & GGZ en heeft in die rol meegeholpen bij het organiseren van het International Women's Mental Health congres ([Congress \(iawmh.org\)](https://www.congress(iawmh.org))) in Maastricht in november 2022. We hebben een plenaire voordracht gegeven over ervaringskennis in postpartum psychose, plus twee presentaties over het onderzoeks- en innovatiewerk vanuit het MIND platform en patiënten- en naastenparticipatie bij onderzoek.

Nationaal Plan Hoofdzaken

- Het Nationaal Plan Hoofdzaken is een initiatief dat zich inzet voor hersen- en/of psychische gezondheid. Dat is hard nodig want in Nederland heeft een kwart van de mensen een hersen- en/of psychische aandoening. De beperkte mogelijkheden tot ingrijpen leiden tot problemen voor de personen zelf, de omgeving en de samenleving. Dat is de aanleiding voor het initiatief Nationaal Plan Hoofdzaken, een samenwerking tussen de Hersenstichting, MIND, ZonMw, NWO en Health~Holland. Zie www.nationaalplanhoofdzaken.nl.
- In 2022 hebben wij bijgedragen aan de toekenning van een Startimpuls van 14 miljoen, door VWS.
- Omdat onze plannen voor hersen- en psychische gezondheid nog veel ambitieuzer zijn, zijn er meer middelen nodig. Afgelopen jaar hebben we verkend of we hiertoe mee kunnen doen aan een Groiefonds-aanvraag.
- Daarnaast is de lobby richting de politiek doorgezet en ook onze inspanningen om verschillende disciplines met elkaar te verbinden. We hebben presentaties verzorgd bij de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF), op het NVvP-congres en tijdens de Brain Cognition Behaviour - The Netherlands (BCB-NL)/Young Neurolab bijeenkomst.
- Eind november 2022 hebben is een tweede grote Nationaal Plan Hoofdzaken bijeenkomst georganiseerd in Amsterdam. Op alle niveaus van dit plan zorgen we voor een goede inbedding van ervaringskennis.

Project Vernieuwde MIND Kennisagenda

Achtergrond/aanleiding

MIND stimuleert wetenschappelijk onderzoek in de geestelijke gezondheidszorg en het sociaal domein. In 2017 hebben we de MIND Kennisagenda opgesteld. In 2022 hebben we deze Kennisagenda geactualiseerd. We hebben voor dit nieuwe traject wederom samengewerkt met SiRM. De nieuwe MIND Kennisagenda is tot stand gekomen via twee focusgroepen van (familie)ervaringsdeskundigen. Daarnaast is een vragenlijst via het MIND-panel van MIND uitgezet, die door 668 personen is ingevuld. De concept-Kennisagenda is getoetst bij de focusgroepdeelnemers en bij onderzoekers uit het netwerk van MIND en op basis hiervan verbeterd en vastgesteld.

Doelen

De onderwerpen zijn uitgangspunt voor MIND om in te brengen bij partners zoals ZonMw, de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), NWO, FMS en P3NL. We willen dat zij rekening houden met de wensen en behoeften van onze achterban bij het initiëren van nieuw onderzoek. Daarnaast zetten we de Kennisagenda in om richting te geven aan onze eigen kennisactiviteiten en is het een belangrijk document in onze samenwerking rond Nationaal Plan Hoofdzaken.

Doelgroepen

Achterban / leden en medewerkers van MIND en onderzoeksorganisaties, kennisinstututen, fondsen, beroepsgroepen en ggz-instellingen die onderzoek doen.

Resultaten 2022

- Met input vanuit twee focusgroepen (breed uitgezet) is een enquête gedaan onder het MIND-panel en na raadpleging bij onderzoekers is de Kennisagenda 2022 tot stand gekomen
- De kennisagenda bestaat uit 15 prioritaire onderwerpen: 10 kennisonderwerpen en vijf implementatieonderwerpen. De kennisonderwerpen zijn ingedeeld volgens de drie campagnelijnen van MIND.

Project Preventie naasten: Training Vaardigheden in de Omgang voor naasten

Achtergrond/aanleiding

Familie en naasten dreigen door hun mantelzorgtaken overbelast te raken. Dit is meestal in combinatie met alle andere taken en rollen die familie en naasten hebben. Daarmee staat de kwaliteit van leven van hen onder druk en dreigt uitval. Deze uitval kan zich uiten in psychische klachten, burn-out en/of depressie, maar ook lichamelijke klachten. Ambulantisering in de ggz-zorg en de wijze waarop de Wmo is ingericht, zorgt ervoor dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op familie en naasten, waardoor de kans op overbelasting toeneemt. Tegelijkertijd constateren we dat het aanbod aan vaardigheidstrainingen en psycho-educatie voor deze groep is afgenomen, doordat ggz-instellingen hun preventieactiviteiten hebben afgestoten en de gemeenten dit onvoldoende hebben opgepakt.

Met dit project hebben we in 2022 een analyse gemaakt van de effecten van vaardigheidstraining voor familie en naasten en hebben we een overzicht gemaakt van het huidige aanbod. Hiermee wilden we vaststellen of er behoefte is aan het ontwikkelen van een nieuwe training, of dat er behoefte is om een bestaande training beter te verspreiden en te borgen. Ook hebben we een uitvraag gedaan onder het MIND-panel om na te gaan of mensen behoefte hebben aan een training.

Doel

Weerbaarheid van naasten vergroten, door te onderzoeken of een vaardigheden training voldoende effect heeft op naasten, daarnaast of er behoefte is aan vaardigheden trainingen en welk aanbod er ligt aan vaardigheidstraining voor naasten in Nederland.

Doelgroep

Familie en naasten van mensen met psychische problematiek

Resultaten 2022

- Een behoeftepeiling is gehouden onder het panel van MIND;
- Een analyse is gemaakt van onderzoeken naar het effect van trainingen op familie en naasten door middel van het analyseren van de wetenschappelijke reviews;
- Een praktijkoverzicht van bestaande trainingen voor familie en naasten in Nederland is gemaakt.

Project Aandacht voor ouderen

Achtergrond

Op verzoek van enkele leden van MIND is er in 2021 een werkgroep ingesteld over ouderenpsychiatrie. Aanleiding is het idee dat er bij cliënten- en naastenorganisaties, MIND, veldpartijen in de ggz en VVT (Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg) blinde vlekken zijn voor deze doelgroep en dat er weinig specifiek aanbod is voor de ouder wordende mens met psychische klachten en waar behoeften liggen bij henzelf en bij hun naasten. De scheiding tussen VVT en ggz maakt zorg op maat dikwijls lastig omdat in de VVT ouderen mentale klachten ontwikkelen en in de (langdurige) ggz mensen met psychiatrische klachten ouder worden. MIND wil graag kijken hoe er meer aandacht kan komen voor deze groep ouderen.

Doel

Het verbeteren van de kwaliteit van leven door in een vroeg stadium ouderen met psychische problematiek en hun naasten te ondersteunen. De werkgroep heeft hiertoe onderzocht welke thema's er spelen rondom ouderen die te maken hebben met psychische klachten. Op basis van eigen onderzoek en gesprekken met deskundigen is een notitie geschreven onder de titel "Niet vergeten", met aanbevelingen voor acties van MIND en geïnteresseerde leden.

Doelgroepen

Ouderen met psychische klachten, naasten die te maken hebben met iemand die ouder wordt en psychische klachten heeft en hulpverleners in de ggz en VVT die ouderen met psychische klachten verzorgen.

Resultaten 2022

- De werkgroep heeft in 2022 grotendeels stilgelegen door gebrek aan leden die konden participeren. Eind van het jaar is met de kleine werkgroep toch een aantal acties opgepakt.
- Zo is onder andere input geleverd op de nieuwe Kennisagenda van NKOP (Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie).

Project Aandacht voor diversiteit

Achtergrond

Vanuit de leden is er al lange tijd de wens om meer aandacht te kunnen bieden aan mensen met psychische klachten en een andere culturele achtergrond. Kennis en vaardigheden missen om dit goed aan te bieden doordat andere culturen en/of religie mensen andere denkbeelden kunnen hebben over psychische problemen, psychische zorgverlening en hoe hiermee om te gaan. MIND heeft daartoe de Denkgroep Diversiteit ingesteld met (familie)ervaringsdeskundigen vanuit diverse culturele achtergronden. De Denkgroep heeft enkele belangrijke thema's die spelen vastgelegd in een notitie.

Doel

De Denkgroep wil zowel intern bij MIND als extern (in de (ggz)zorg, bij het brede publiek) aandacht vragen voor cultureel sensitief werken via bewustwording en het laten doorklinken van de stem van mensen met een andere culturele achtergrond. Daarmee wil de Denkgroep bereiken dat de toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg voor mensen met een andere culturele achtergrond verbetert.

Doelgroepen

MIND, de leden en achterban van MIND en specifiek ZHI's die meer cultureel sensitief willen werken en zorgverleners en beleidmakers in de ggz.

Resultaten 2022

- Op 11 april 2022 is een Perspectiefsessie gehouden voor de achterban van MIND om met elkaar kennis en ervaring uit te wisselen over culturele diversiteit en cultureel sensitief werken voor ZHI. Dit heeft geleid tot een tiplijst (do's and don'ts).
- De Denkgroep is vijf keer bijeengewees voor overleg en het formuleren van plannen voor 2023. Het resultaat is een notitie met concrete plannen voor activiteiten. Onderdelen hiervan zijn: ervaringsverhalen uitdragen via social media, MIND intern en de achterban informeren over ontwikkelingen, onderzoek naar een training cultureel sensitief werken voor MIND medewerkers en lidorganisaties, er is samenwerking gezocht met Pharos en met migrantenorganisaties en het organiseren van een inspiratiedag in 2023 over het thema.

Project Suicide Preventie Jeugd

Onderdeel van de landelijke Agenda Suicide Preventie, activiteit 3.A

Achtergrond/aanleiding

Ruim één op de vijf Nederlandse jongeren heeft op de leeftijd van negentien jaar al eens ernstige psychische klachten gehad. Terwijl het voor jongeren extra lastig kan zijn: ze zijn volop in ontwikkeling, leren op eigen benen staan en zijn bezig het vormen van hun identiteit als jongvolwassenen. Daarbij is het voor hen moeilijker om open over te praten (o.a. vanwege vooroordelen en negatieve stereotypering), wat tot gevolg kan hebben dat jongeren blijven rondlopen met hun problemen in plaats van hulp te zoeken wanneer dat nodig is.

Om te voorkomen dat problemen verergeren en mogelijk ontwikkelen tot o.a. suïcidale gedachten, ontwikkelden MIND en Diversion het onderwijsprogramma MIND Young Academy.

Doel

Het doel van dit project is om suïcides te voorkomen door een open gesprek over psychische gesteldheid te normaliseren, ernstige psychische problemen en suïcides kunnen namelijk in veel gevallen voorkomen worden door er vroegtijdig over te praten.

In het programma staan de volgende doelstellingen centraal:

- Het vergroten van (vroegtijdige) herkenning van psychische klachten;
- Het erkennen en het bespreekbaar maken van psychische klachten en problemen;
- Weten wat te doen bij psychische klachten en indien nodig doorverwijzen naar hulp.

Doelgroepen

Het effectief bewezen en reeds ontwikkelde programma MIND Young Academy wordt uitgevoerd in 50 klassen door heel Nederland. Daarmee bereiken we de volgende doelgroepen:

- Jongeren: in totaal ongeveer 1250 jongeren uit 50 klassen. Omdat het een klassikaal programma is, bereiken we iedereen: ook jongeren met depressieve of suïcidale gedachten en gevoelens.
- Jonge ervaringsdeskundigen: 10 jongeren (18-28 jaar) die te maken hebben (gehad) met (chronisch) psychische problematiek en daardoor op enigerlei wijze worden/werden belemmerd in hun maatschappelijke participatie. Zij krijgen een maatschappelijke bijbaan aangeboden als peer educator waardoor de voor de klas staan en het onderwijsprogramma uitvoeren.
- Het onderwijs: minimaal 20 docenten/zorgcoördinatoren die inzicht krijgen wat er speelt onder jongeren in de klassen en zelf handvatten toegereikt krijgen om de dialoog aan te gaan rondom psychische problematiek.

Resultaten 2022

- LAS heeft de MIND Young Academy in het schooljaar 2021-2022 46 klassen kunnen bedienen op tien scholen (acht mbo's en twee vo-scholen) in vijf provincies (Drenthe, Gelderland, Noord-Brabant, Utrecht en Zuid-Holland).
- In september/oktober 2022 zijn nog 4 lessenreeksen gegeven (nieuw schooljaar).
- Met de lessen zijn ca 1250 jongeren bereikt.
- Aanvullende signalen (en informatie voor het doorontwikkelen van het lesprogramma) worden opgehaald door:
 - een online evaluatie na iedere les bij de leerlingen/studenten,
 - een intakegesprek voor iedere lessenreeks met de contactpersoon binnen de school
 - een evaluatiegesprek met docenten aan het einde van een volledige lessenreeks
- In totaal zijn in schooljaar 2021-2022 33 jongeren (18-28 jaar) getraind om als peer educator voor de MIND Young Academy aan de slag te gaan.

Project Netwerk Ervaringsdeskundigen Suïcidepreventie (NESP) Onderdeel van de landelijke Agenda Suïcide Preventie, activiteit 5.B2

Achtergrond/aanleiding

De kennis waar ervaringsdeskundigen over beschikken wordt op het gebied van suïcidaliteit sterk ondergewaardeerd. Uit initiatieven die er in de afgelopen jaren door ervaringsdeskundigen zijn opgestart blijkt dat juist zij een verbinding kunnen maken met de doelgroep, en deze ook in stand kunnen houden. Vanwege het thema suïcidaliteit is er weinig bekend over de inzet van ervaringsdeskundigheid bij suïcidaliteit. Er gebeurt veel, maar er is geen tot weinig onderling contact. Dit vanwege het feit dat de initiatieven vaak niet van elkaars bestaan afweten. De ervaringsdeskundigen die zich met dit thema bezighouden zijn dan ook steeds bezig met het uitvinden van hetzelfde wiel en hebben dan ook te maken met dezelfde belemmeringen en worstelingen.

Voor het Suïcide Preventie Centrum was dit een reden om te starten met het project NESP. Dit staat voor Netwerk Ervaringsdeskundigheid Suïcide Preventie. Binnen dit project wordt een lerend netwerk aan ervaringsdeskundigen rond suïcidepreventie gevormd, een adviesnota over de (door)ontwikkeling en implementatie van ervaringsdeskundigheid op het gebied van suïcidaliteit geschreven, een trainingsaanbod voor ervaringsdeskundigen gemaakt en een landelijk dekkend netwerk van provinciale ondersteuningspunten vanuit ervaringsdeskundigheid opgezet.

Doel

Het tot stand brengen van een landelijk netwerk van (familie-)ervaringsdeskundigen die zich bezighouden met suïcidepreventie en de verdere ontwikkeling en professionalisering van de inzet van ervaringsdeskundigen.

Doelgroepen

(familie)Ervaringsdeskundigen die zich willen bekwamen rond de inzet van hun ervaringen op het gebied van suïcidaliteit en mensen met suïcidale gedachten en hun naasten.

Resultaten 2022

- Er is een netwerk van 10 ervaringsdeskundigen opzet. Vanuit het netwerk is als eerste activiteit 'Walk Into the Light' georganiseerd op acht locaties. Tevens is de website www.suicidepreventiecentrum.nl voorzien van een 'zorgkaart' suïcidaliteit.

- De Adviesnota is opgeleverd door een kerngroep van (familie)ervaringsdeskundigen en professionals die samen onderzocht hebben hoe men de inzet op het gebied van suïcidaliteit van ervaringsdeskundigheid vorm kan geven in de praktijk en dat verder kan professionaliseren.
- De training is ontwikkeld en er is een pilot mee gedaan. De training ED-S (Ervaringsdeskundige Suïcidaliteit) geeft ervaringsdeskundigen de kennis die nodig is om als ervaringsdeskundige ingezet te worden bij suïcidaliteit. De training bestaat uit kennis over het Herstelproces, kennis over het Suïcideproces, kennis over de samenhang van deze twee processen (het Suïcide Herstelproces) en de nodige kennis over groepsdynamiek en manieren om een gesprek over suïcidaliteit te voeren.
- Er zijn 7 ondersteuningspunten (12 live groepen/2 onlinegroepen) gerealiseerd. Op 4 locaties is het ondersteuningspunt verbreed (meerdere groepen). Er is een brief verstuurd naar alle gemeenten met de uitnodiging in gesprek te gaan. Er zijn naar aanleiding daarvan met 30 gemeenten oriënterende gesprekken geweest.

Project Suïcidepreventie Brug naar morgen

Onderdeel van de Landelijke Agenda Suïcide Preventie, activiteit 5.B1

Achtergrond/aanleiding

Naasten vormen een nog nauwelijks ontgonnen hulpbron bij suïcidaliteit. Zij kunnen hun ervaringskennis vaak niet delen met professionals en voelen zich niet ondersteund. Professionals hebben daarbij een gebrek aan informatie over hoe zij naasten kunnen (laten) ondersteunen. Dit project voorziet in deze informatiebehoefte, zowel voor de professional als voor de naaste zelf.

Doel

Het faciliteren van actieve samenwerking tussen naasten van cliënten met suïcidale gedachten en professionals, zodat naastbetrokkenen in beeld zijn en op adequate wijze ondersteuning krijgen, kunnen meedenken en door die actieve betrokkenheid een essentieel onderdeel zijn van de zorgketen.

Doelgroepen

Professionals, beleidsmakers, ervaringsdeskundigen en naasten in ggz, jeugdhulp en het sociale domein welke met mensen werken die suïcidale gedachten en/of gevoelens hebben. Daarbij hebben we ook aandacht voor situaties waarbij een behandeling nog niet is gestart en er sprake is van een wachttijd.

Resultaten 2022

- Samen met een brede selectie focusgroepdeelnemers, MIND Ypsilon en Akwa GGZ hebben we een handreiking ontwikkeld voor professionals, met handvatten voor een actieve samenwerking met naasten.
- Een basisset aan teksten om naasten te informeren bij suïcidaliteit. Deze kunnen gebruikt worden in de eigen brochure(s) en/of website(s) van ggz-organisaties. Zo kan laagdrempelig antwoord gegeven worden op veel gestelde vragen van naasten. Deze informatie kan aansluitend als basis dienen voor verdere communicatie en samenwerking met naasten bij suïcidaliteit.

Project Suicidepreventie Drempels opwerken social media

Onderdeel van de Landelijke Agenda Suicide Preventie, activiteit 6.C

Achtergrond/aanleiding

Uit het in 2019 afgeronde onderzoek 'Suicide en Jongeren 2017' bleek dat jongeren op social media op verborgen accounts of via WhatsApp depressieve en suïcidale uitingen delen en zelfs onder invloed van leeftijdsgenoten een 'suïcidale identiteit' ontwikkelen. Daarnaast vonden jongeren via internet gemakkelijk methoden, locaties en tips om suicide te plegen. In dit project gaan MIND en 113 Zelfmoordpreventie op zoek naar een passende interventie om de vindbaarheid van makkelijke methoden, locaties en tips op social media te verminderen. Denk hierbij aan het aanpakken van de volgende zaken om zo zelfmoord te voorkomen: bespreekbaarheid vergroten, verstevigen weerbaarheid, barrières opwerpen om een negatieve spiraal in te gaan, barrières om middelen te vinden of welke methodes ze kunnen vinden. We zijn daarbij in 2021 begonnen met een literatuuronderzoek naar welke interventies er ontwikkeld zijn. Daarbij kwamen we uit op Chatsafe, een Australische interventie bestaande uit communicatierichtlijnen die jongeren helpen bij veilig communiceren over suïcidaliteit. Deze interventie willen we vertalen naar de Nederlandse context.

In 2022 hebben we ingezet in op het achterhalen van wensen en behoeften van jongeren via kwalitatief onderzoek, om toe te werken naar een #Chatsafe_NL. We hielden focusgroepen om wensen en behoeften op te halen rond communicatierichtlijnen, een codesign-sessie met jongeren waarin we hen zelf materiaal voor een social mediacampagne lieten ontwikkelen en we testten deze materialen in een pilot. De bevindingen komen in een eindrapport, waarmee een professioneel designer verder kan.

Doel

Drempels opwerpen om social media te gebruiken als medium dat suïcidaal gedrag bevordert. Dit kan ook helpen jongeren weerbaarder te maken tegen boodschappen op social media die suïcidaal gedrag kunnen bevorderen.

Doelgroepen

Jongeren die zelf suïcidaal zijn of suïcidale leeftijdsgenoten kennen

Resultaten 2022

- Initiële wensen en voorkeuren voor een Nederlandse versie van Chatsafe-richtlijnen in beeld gebracht via focusgroepen met Nederlandse jongeren (n = 18);
- Wensen en voorkeuren rond de vormgeving en content van Chatsafe_NL social mediacampagne materiaal geïnventariseerd via codesign en getest in een pilot;
- Eindrapport opgeleverd van kwalitatief onderzoek met een programma van wensen en eisen vanuit jongeren.

Onderzoeksactiviteit Psychiatric vulnerability and unintended pregnancies

Achtergrond/aanleiding

Het onderzoek zoekt antwoord op de vraag of psychische/psychiatrische kwetsbaarheid bij vrouwen een risicofactor is voor onbedoelde zwangerschappen. Door middel van dossieronderzoek wordt het percentage onbedoelde zwangerschappen vergeleken tussen vrouwen met en zonder een psychiatrische kwetsbaarheid. Daarnaast wordt door middel van

focusgroepen en diepte-interviews meer inzicht verkregen in welke factoren een rol spelen bij onbedoelde zwangerschappen of eventuele kinderloosheid. Tenslotte zal onder zorgverleners en (ex-)patiënten en naasten een enquête over het concept van 'family-planning' in de Nederlandse psychiatrische praktijk worden uitgezet. De hoofdonderzoeker uit OLVG heeft samenwerking gezocht met MIND bij het schrijven van een subsidieaanvraag voor bovenstaand onderzoek naar onbedoelde zwangerschappen. Deze onderzoekssubsidie is in 2021 toegekend.

Doel

Onderzoeken of psychische kwetsbaarheid bij vrouwen een risicofactor is voor onbedoelde zwangerschappen. Zicht krijgen op de huidige praktijk van het al dan niet bespreken van gezinsvorming in de behandelpraktijk en indien gewenst dit verbeteren.

Doelgroepen

Mensen met een psychische kwetsbaarheid, hun naasten en zorgverleners.

Resultaten 2022

MIND doet dit onderzoek naar Psychische kwetsbaarheid en gezinsvorming (www.momentum-study.nl) in samenwerking met OLVG binnen een ZonMw-subsidieprogramma 'Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap'.

- Er is ondertussen een leernetwerk opgezet van alle samenwerkende projecten, meer informatie hierover is te vinden op: [Leernetwerk KOOZ | Leernetwerk Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar ouderschap](#).
- De resultaten van de enquête die het MIND-panel in de zomer van 2021 heeft ingevuld hebben we in mei 2022 kunnen presenteren op het NVvP-congres en in november 2022 nogmaals op het IAWMH-congres (zie hierna).
- Begin 2023 zijn de onderzoeksresultaten gepubliceerd in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift: [IJERPH | Free Full-Text | Experiences with Family Planning amongst Persons with Mental Health Problems: A Nationwide Patient Survey \(mdpi.com\)](#)
- De antwoorden van onze respondenten hebben we gerangschikt en beschreven in vier thema's: gezinsvorming, besluitvorming, ouderschap en seksualiteit. Dit laat zien dat psychische kwetsbaarheid een grote impact heeft op al deze domeinen. In het artikel raden we aan om een passende manier te zoeken om gezinsvorming met cliënten en naasten te bespreken in de geestelijke gezondheidszorg.
- De vervolgenquête (van september 2022) over gespreksvoering bij psychische kwetsbaarheid en gezinsvorming wordt in begin 2023 uitgewerkt tot een tweede wetenschappelijke publicatie. Het doel van de tweede vragenlijst was om meer inzicht te krijgen in de rol van de ggz-zorgverlener in het bespreken van gezinsplanning.
- Daarnaast wordt de kwalitatieve data uit de focusgroepen die we met een deel van de MIND-panelrespondenten hebben mogen houden, aangevuld met data uit interviews met vrouwen die onbedoeld zwanger waren. Deze waardevolle antwoorden en gesprekken worden ook op een toegankelijke manier in het Nederlands beschikbaar gemaakt.

Project Opstellen Plan van Aanpak implementatie netwerkaanpak depressiepreventie in de huisartsenzorg

Achtergrond/aanleiding

Vanuit het meerjarenprogramma Depressiepreventie heeft MIND enkele jaren gewerkt aan een netwerkaanpak voor de hoogrisicogroep huisartspatiënten. Samen met de aanpak mentale gezondheid is in het najaar van 2022 gewerkt aan de ontwikkeling van een Plan van Aanpak om deze netwerkaanpak te gaan implementeren in de praktijk, o.a. via enkele pilots en het resultaat te monitoren. De Depressie Vereniging is betrokken geweest bij de ontwikkeling.

Doelen

- Het verder brengen van (kennis over) de netwerkaanpak Depressiepreventie in de huisartsenzorg, zodat iedereen met een (beginnende) depressie de kans krijgt om vanuit zo'n netwerk geholpen te worden, op basis van een behoefte-inventarisatie op verschillende levensterreinen (positieve gezondheid) en door middel van een herstelplan;
- De zorg van de huisarts / POH-ggz waar nodig kan worden aangevuld vanuit andere netwerkpartners met bijkomend voordeel dat de huisartsenzorg wordt ontlast;
- Informatie, producten en materialen voor (terugval)preventie en vroegsignalering van depressie zoveel mogelijk worden verspreid bij zowel het brede publiek als bij hulpverleners. Kennisontwikkeling en -verspreiding staat hierbij centraal.

Doelgroepen

Huisartsenpraktijken: huisartsen en praktijkondersteuners ggz (POH-ggz), patiënten van huisartsenpraktijken en andere beroepsgroepen en verwijzers, zowel in het medische als sociale domein.

Resultaten 2022

- Een plan van aanpak is gemaakt voor implementatie van de netwerkaanpak Depressiepreventie in de huisartsenzorg.
- Op basis van verkennende gesprekken is een lijst opgesteld met geïnteresseerde partijen, waaronder huisartsgroepen, die bereid zijn om aan het project mee te doen.

Campagnelijn 2

Kwaliteit van zorg

Kernboodschap

Cliënten en hun naasten hebben recht op de beschikbaarheid van tijdige en kwalitatief goede ggz. Zorg volgens de menselijke maat in een veilige setting waar je geen onnodige of averechtse dwang ondergaat of anderszins extra leed oploopt. Zorg die aansluit op de klachten, wensen en behoeften van de cliënt, die door gezamenlijke besluitvorming tot stand komt, waarbij naasten zo goed mogelijk worden betrokken. Zorg waarbij ook medebepalende factoren zoals systemen, cultuur, vastgoed et cetera mensgericht zijn. De zorg is transparant zodat cliënten en hun naasten goede keuzes kunnen maken bij de behandeling. Continuïteit en nazorg zijn gegarandeerd. De basis voor die kwalitatief goede en veilige ggz wordt vastgelegd in toegankelijke zorgstandaarden waarbij ervaringskennis van cliënten en hun naasten is geïntegreerd.

Ambitie 3: Tijdige, goede zorg en ondersteuning voor de jeugd

Speerpunten onder deze ambitie in 2022:

- 3.1. Bijdragen aan de ontwikkeling van de opvolger van het "Actieprogramma Zorg voor de Jeugd"
- 3.2. Terugdringen wachttijden jeugd-ggz

Impact in 2022

We hebben geagendeerd dat kinderen en hun ouders/verzorgers de dupe worden van het uitblijven van de Hervormingsagenda Jeugdzorg, die moet leiden tot betere zorg en vermindering van de wachtlijsten. We hebben de toegankelijkheid van de jeugdzorg ook aangekaart via een maatschappelijk breed gedragen actie waarin we de overheid vragen om geen eigen bijdrage in de jeugdzorg in te voeren.

Output 3.1. Bijdragen aan de ontwikkeling van de opvolger van het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd

- Via brieven en media-aandacht de noodzaak bepleit van de afronding van de Hervormingsagenda Jeugd. Dit deden we samen met de "driehoek" van aanbieders, cliënten en professionals.
- Kamerbrief gestuurd voor het wetgevingsoverleg (WGO) Jeugd in de Tweede Kamer in november 2021. We uitten hierin wederom onze zorgen over de stagnatie van de Hervormingsagenda.
- Oproep verspreid dat de eigen bijdrage in de jeugdzorg van tafel moet (deze werd genoemd in kabinetsplannen). Hiervoor hebben we o.a. aandacht in de media gevraagd.

Output 3.2. Terugdringen wachttijden jeugd-ggz

- Kamerbrief gestuurd voor het commissiedebat Jeugdbeleid in de Tweede Kamer op 17 mei.
- In aanloop naar het Kamerdebat hebben we op 15 mei een petitie "Stop de bezuinigingen in de jeugdzorg" aangeboden aan de Tweede Kamerleden. Hierin riepen we op om geen eigen bijdrage in te voeren, noch de behandelduur te verkorten. De petitie had meer dan 12 000 handtekeningen en werd door 20 organisaties ondersteund. Diverse media besteedden aandacht hieraan. Uiteindelijk werd door de Kamer besloten eerst meer onderzoek te doen.

Ambitie 4: Kwaliteitszorg voor iedereen

Speerpunten onder deze ambitie in 2022:

- 4.1. Terugdringen wachtlijsten in de ggz
- 4.2. Kwaliteitsstandaarden in de ggz
- 4.3. Transparantie over kwaliteit van zorg
- 4.4. Landelijk Kwaliteitsstatuut en Zorgprestatie-model
- 4.5. Psychofarmaca: onderzoek, voorlichting, afbouw en vergoeding
- 4.6. Inzet van ervaringsdeskundigen
- 4.7. Uitvoering en evaluatie van de Wet verplichte ggz (Wvvggz)

Impact in 2022

Iedereen die zorg nodig heeft, moet deze kunnen krijgen. Gelijke toegang tot geestelijke gezondheidszorg is daarom ook in 2022 een belangrijke ambitie geweest voor MIND, waar we veel inzet op hebben gepleegd. We hebben hiertoe op veel verschillende onderwerpen de belangen van cliënten en naasten behartigd bij ministeries, het parlement, via de media en door samenwerking met een groot aantal partijen in de zorg en in het sociaal domein. Zo bleven we de lange wachtlijsten agenderen, hebben we ons ingezet voor meer transparantie over de kwaliteit van geleverde zorg in de ggz, en ondernamen we een groot aantal activiteiten op het gebied van onderzoek, voorlichting en bekostiging van psychofarmaca. Daarnaast hebben we samen met onze lidorganisaties meegewerkt aan de ontwikkeling en autorisatie van diverse AKWA-zorgstandaarden. We hebben het cliëntperspectief ingebracht ten behoeve van de ontwikkeling van het Landelijk Kwaliteitsstatuut (LKS) en Zorgprestatie-model (ZPM). We hebben onze ervaringsdeskundigheid ingezet: bij de internationale conferentie voor mentale gezondheid van vrouwen maar ook bij het werkbezoek van de minister en staatssecretaris van VWS aan MIND.

Tot slot zijn we van invloed geweest bij de evaluatie van de Wet verplichte ggz (Wvvggz); zowel door vanuit cliënt- en naastenperspectief een bijdrage te leveren aan het wetenschappelijk onderzoek als door onze rol in de begeleidingscommissie van de evaluatie.

Output 4.1. Terugdringen wachtlijsten in de ggz

- In het IZA zijn afspraken gemaakt voor het verder terugdringen van de wachtlijsten
- Oproep om meer te investeren in preventie om de ggz toegankelijk te krijgen, dit is in diverse zorgmedia overgenomen

- Naar aanleiding van een zaak bij het College Rechten voor de Mens hebben we o.a. in Nieuwsuur aandacht gevraagd voor het weigeren van mensen met een psychose voor een behandeling
- Brandbrief en media-aandacht over sluiting diverse (gespecialiseerde) instellingen. MIND pleit voor een protocol bij sluiting een en openbare zorg-effectrapportage voorafgaand aan een besluit van sluiting, om zo zicht op vraag en aanbod van zorg te krijgen. Dit werd opgepikt door o.a. Medicalfacts, NPO 1 De Nacht, RTL Nieuws online en Trouw
- Samen met Kamerleden hebben we moties ingediend bij het commissiedebat in de Tweede Kamer voor (1) nader onderzoek naar 'vervangende zorg' bij de sluiting van specialistische ggz-instellingen (2) een landelijk/regionaal dekkend netwerk van cruciale zorg, (3) een stappenplan bij sluiting waarbij het cliëntenbelang beter wordt meegenomen. Het Kabinet deed toezeggingen op het gebied van de analyse naar vraag en aanbod en betere effectrapportage.
- Aandacht gevraagd voor regionale doorzettingsmacht, opgepakt door enkele zorgmedia
- Artikel in Volkskrant met ervaringsverhalen om probleem van de wachtlijst onder de aandacht te krijgen
- Persbericht samen met NLGgz met hierin de oproep om het personeelstekort in de ggz op te lossen. Oa opgepakt door Skipr. Uitgangspunt was onze gezamenlijke Tweede Kamerbrief voor het commissiedebat zorg en arbeid
- Aandacht voor vrije artsenkeuze; dit werd behandeld door o.a. Zorgvisie, Trouw en Radar
- Veel media-aandacht over besluit MIND om het IZA niet te tekenen vanwege vrije artsenkeuze, privacyissues en te zware focus op digitalisering. O.a. RTL Nieuws, NOS online en Trouw
- Aandacht voor zorgbemiddeling bij lange wachttijden en melding bij NZa als dit niet gebeurt (AD)
- Aandacht voor alternatieven zoals Mentale Gezondheidscentra en ZHI-initiatieven om wachttijden in ggz helpen op te lossen (AD, VK)
- MIND heeft gepleit voor het behoud van toegang voor ggz-cliënten tot de Wlz. Dit staat onder druk nu de toestroom hoger is dan door VWS is geraamd

Output 4.2. Kwaliteitsstandaarden in de ggz

- Samen met onze Expertcommissie Kwaliteit van Zorg (een adviesraad bestaande uit ervaringsdeskundigen in onze achterban) hebben we meegewerkt aan (de autorisatie van) diverse AKWA-zorgstandaarden, namelijk:
 - Het hoofdstuk psychostimulantia van de Generieke Module (GM) Bijwerkingen
 - De GM Diagnostiek
 - De GM Ervaringsdeskundigheid
 - Het implementatieplan GM Naasten
 - De zorgstandaard (ZS) Aanpassingsstoornis, Overspannenheid en Burn-out
 - De richtlijn persoonlijkheidsstoornissen is voorwaardelijk geautoriseerd
- We namen deel aan de werkgroep over de richtlijn psychotrauma, dit loopt door in 2023
- Er zijn gesprekken met Akwa en ggz-partijen geweest over de toekomst inschrijving in het register Zorginzicht van het Zorginstituut (ZiN) van de zorgstandaarden en generieke modules
- Aandacht gevraagd voor het belang van Samen Beslissen in de ggz. Online, diverse media waaronder Skipr namen de berichtgeving over
- De Denktank Akwa van MIND is in 2022 viermaal bijeen geweest. Deze heeft zich ingezet voor het meer betrekken van cliënten- en naastenraden bij de ontwikkeling en het gebruik van ggz-zorgstandaarden
- De kwaliteitsraad Akwa, waar MIND aan deelneemt, is viermaal bijeen geweest.
- Advies in Kwaliteitsraad Akwa uitgebracht over onderzoek naar het gebruik van ZS en GM in praktijk.

- Kennissessie georganiseerd met de Kamer Clientenraden in het kader van kennisontwikkeling over de ZS en GM

Output 4.3. Transparantie over kwaliteit van zorg

- Tripartite (MIND, NLGgz, ZN) is een evaluatie uitgevoerd naar de effectiviteit en zichtbaarheid van de verzameling van CQI gegevens. MIND heeft dit gedaan via een focusonderzoek met cliënten over weergave op de website 'Kiezen in de Ggz' (KIDGGZ). Op basis hiervan worden in 2023 verbeteringen doorgevoerd in de verzameling, aanlevering, analyse en weergave van deze uitkomstinformatie
- De indicatorenengids, handleiding en het communicatiebericht voor de uitvraag van de CQi voor 2023 zijn vastgesteld
- MIND heeft deelgenomen aan de brede werkgroep "Leren en verbeteren naar meer transparantie in kwaliteit". Ggz-partijen werken hiertoe samen met Akwa en ZiN. MIND is betrokken bij Spoor 1: lerende netwerken van professionals onderling en met patiënten en bij Spoor 2: Samen beslissen en keuze informatie voor cliënten en naasten. Onderdeel van de werkzaamheden is o.a. het uitvoeren van onderzoek op deze onderwerpen bij ggz-clianten

Output 4.4. Landelijk Kwaliteitsstatuut (LKS) en Zorgprestatie-model (ZPM)

- We hebben voorlichting gegeven aan cliënten- en familieraden zodat zij optimaal zijn toegerust om op instellingsniveau het gesprek aan te kunnen gaan over kwaliteit van zorg en financiering in de ggz.
- We nemen deel aan de Stuurgroep LKS GGZ en in de Landelijke Werkgroep KS (LWKS).
- We zitten in het Programmateam ZPM en in de werkgroep 'beroepen' en de werkgroep 'zorgvraagtypering'.
- MIND heeft meegeschreven aan de cliënten- en naastenversie van een online artikel over het nieuwe kwaliteitsstatuut en zorgprestatie-model
- We hebben advies gegeven over o.a. groepsconsulten in het ZPM-overleg
- We hebben bewerkstelligd dat de facultatieve prestaties voor ervaringsdeskundigheid niveau 5 in het ZPM zijn opgenomen
- MIND heeft een brief gestuurd naar de NZa als reactie op bezwaar van de NVvP m.b.t. de hoog-laag tarieven voor zelfstandig gevestigde psychiaters. Insteek: cliënten mogen niet de dupe zijn
- Gesprekken gevoerd met Nza over privacy van cliënten bij gegevensverzameling ZPM en communicatie hierover naar cliënten en naasten. Hierover hebben we ook diverse acties ingezet richting ministerie en Tweede Kamer, en mediavragen beantwoord

Output 4.5. Psychofarmaca: onderzoek, voorlichting, afbouw en vergoeding

We hebben in 2022 aan drie thema's gewerkt:

- afbouwen van psychofarmaca
- beschikbaarheid van Esketamine en verkennen van gebruik van psychedelica in de ggz
- informatievoorziening over psychofarmaca

Activiteiten ad 1:

- Deelname aan een uitzending van de Balie in januari 2022
- Multidisciplinair document afbouwen overige antidepressiva gereedgemaakt voor autorisatie
- Meegewerkt aan themapagina op website Depressievereniging over afbouwen van psychofarmaca: [Depressie en medicatieafbouw | Depressie Vereniging](#)
- Publicatie over "Deprescribing psychiatry" in het Tijdschrift voor Psychiatrie o.b.v. een MIND panel uitvraag, zie link: [Deprescriptie van psychofarmaca; praktijk en behoeften van patiënten en naasten - Tijdschrift voor Psychiatrie](#)

- Multidisciplinaire verkenning "Afbouwen overige antidepressiva" gestart m.b.v. Akwa ggz
- Deelname aan de HAMLETT dag over het afbouwen van antipsychotica: [Home - Hamlett \(umcutrecht.nl\)](https://www.home-hamlett.umcutrecht.nl)

Activiteiten ad 2:

- In twee Kamerbrieven hebben we aandacht voor de beschikbaarheid van Esketamine gevraagd. Dit leidde tot een motie waarin de minister wordt gevraagd om erop toe te zien dat zorgverzekeraars Esketamine-behandelingen mogelijk maken. Deze werd unaniem aangenomen door de Kamer.

Activiteiten ad 3:

- Samenwerking met, en ondersteuning van de Stichting KenMed. Deze stichting ontwikkelt en beheert websites waarop objectieve informatie wordt gegeven over psychofarmaca: [Home - Kenmed](https://www.home-kenmed.nl)

Overige activiteiten:

- We hebben een verkenning uitgevoerd naar het inzetten van psychedelica in ggz-behandelingen
- Deelname in de klankbordgroep voor de academische Opera/Tempo studies
- Samen met de Patiëntenfederatie overleg gevoerd over de modernisering van het geneesmiddelenvergoeding-systeem (GVS) en de zogeheten 'niet-wissellijst'

Output 4.6. Inzet van ervaringsdeskundigen

- Presentatie verzorgd op het congres van de 'International Association for Women's Mental Health' (IAWMH) in november
- De minister en staatssecretaris van VWS brachten een werkbezoek aan MIND. Hierbij lieten we het belang zien van (investeren in) zelfregie en herstelinitiatieven, lotgenotencontact en de inzet van ervaringsdeskundigen bij ggz-behandeltrajecten. Hierover verscheen een artikel in Zorgvisie.
- Geadviseerd over de laatste versie van het beroepsregister en de beroepscode voor ervaringsdeskundigheid in de ggz

Output 4.7. Uitvoering en evaluatie van de Wet verplichte ggz (Wvvgz)

- Deelname in de overlegstructuren van de Wvvgz (keten-overleg, stuurgroep, BO)
- Position paper voor evaluatie en mogelijke herziening Wvvgz ontwikkeld samen met achterban en werkgroep voor onder meer de (ambtenaren van) VWS. Dit hebben we naar het ministerie van VWS en naar de Tweede Kamer gestuurd. Ggz-nieuws schreef er een artikel over
- Deelname aan evaluatie Wvvgz. Namens MIND ook afvaardiging in begeleidingscommissie van deze evaluatie
- Spreker in het panel bij het slotcongres van de Wvvgz-evaluatie

Projecten en onderzoek campagnelijn 2

Project Een krachtige stem

Achtergrond/aanleiding

Vanuit Akwa GGZ wordt het opstellen van kwaliteitsstandaarden gefaciliteerd, waarbij het perspectief van patiënten en hun naasten stevig wordt meegenomen. Het volwaardig meedoen in

de ontwikkeling van kwaliteitsstandaarden is een intensief traject. Onderzoek onder de achterban is nodig, evenals scholing en begeleiding van onze vertegenwoordigers in de ontwikkelgroepen. Daarnaast is ook de inzet van cliënt en naaste gewenst bij het implementeren en het borgen van de kwaliteit zoals deze is vastgelegd. Dit project wordt uitgevoerd met de achterban van MIND (zowel landelijk als regionaal en leden en niet-leden).

Doel

Het ondersteunen van cliënten en naasten om hun inbreng te (kunnen) doen bij de ontwikkeling, implementatie en borging van kwaliteitsstandaarden en bijbehorende producten.

Doelgroepen

Cliënten- en naastenvertegenwoordigers op het gebied van kwaliteit van zorg in de ggz, in het bijzonder vertegenwoordigers van MIND in de gelederen van Akwa GGZ en burgers met psychische problemen.

Resultaten 2022

- Samen met de denktank Akwa GGZ voeding gegeven aan onze vertegenwoordigers in de Kwaliteitsraad Akwa GGZ.
- Werving, selectie van cliënten/naasten en ondersteuning bij hun inbreng in de volgende kwaliteitsstandaarden: Generieke module e-health (herziening), Generieke module Vaktherapie (herziening), Generieke module Zingeving en Spiritualiteit
- Bijgedragen aan de evaluatie van de Generieke Module Acute Psychiatrie vanuit cliënten- en naastenperspectief
- Er zijn Toolkits Samen Beslissen ontwikkeld op het gebied van PTSS bij volwassenen (in samenwerking met Caleidoscoop, Stichting Misbruikt, Stichting Zelfbeschadiging, en de ADF Stichting) en Psychose (in samenwerking met Anoiksis en MIND Ypsilon). De toolkits helpen om de implementatie van kwaliteitsstandaarden en samen beslissen tussen cliënten, naasten en professionals te bevorderen. Deze toolkits bevatten een beschrijving van de aandoening en bijpassende zorg, een samenvattingskaart van de kwaliteitsstandaard en een set aan keuzekaarten. De keuzekaarten bevatten thematische overzichten van interventies (bijvoorbeeld psychotherapie, medicatie, zelfmanagement) aan de hand van een vaste set vragen. Inhoudelijke invulling gebeurt op basis van de bijpassende zorgstandaard, focusgroepen met en commentaar van de betreffende lidorganisaties en commentaar van zorgprofessionals. Afstemming met professionals gebeurt in overleg met Akwa.

Project Kiezen in de ggz

Achtergrond/aanleiding

Kiezenindeggz.nl is op 8 november 2018 officieel gelanceerd door staatssecretaris Blokhuis van het ministerie van VWS. Het is de enige publieksdienst in Nederland, waarmee mensen op een eenvoudige manier objectieve, actuele en samenhangende informatie kunnen krijgen over het aanbod van ggz-behandelingen en de ggz-organisaties c.q. -praktijken die dit aanbod leveren. Aan de achterkant van Kiezenindeggz.nl is een complexe database gerealiseerd, die verschillende soorten openbare data verzamelt, koppelt en ontsluit. Aan de voorkant is een gebruikersvriendelijke website ontwikkeld, die alle gegevens voor het publiek inzichtelijk maakt. De gebruiker kan, met of zonder zijn hulpverlener, op basis van de eigen (zorg)vraag, een persoonlijke en verantwoorde keuze maken uit het zorgaanbod. Mensen kunnen een keuze maken uit dit aanbod op basis van dichtstbijzijnde afstand, kortste wachttijd en hoogste klantwaardering. Kiezenindeggz.nl biedt bovendien voor een zorgaanbieder de mogelijkheid om zich kort te presenteren (in tekst en beeld), aanvullend op de uitgebreide informatie die al over deze zorgaanbieder gepresenteerd wordt.

De achterban was betrokken bij de ontwikkeling van de website en afgelopen jaar via focusgroepen op nieuw te ontwikkelen thema's en is breed bevestigd via een gebruikersonderzoek.

De publieksdienst Kiezenindeggz.nl dient het algemeen belang en specifiek het belang van hulpzoekers, ggz-zorgaanbieders, huisartsen en POH-ggz, en zorgverzekeraars. Het beheren, onderhouden en doorontwikkelen van Kiezenindeggz.nl blijft daarom een proces waarin er aandacht is voor verschillende behoeften en belangen. In samenwerking met de verschillende belanghebbenden zorgen we dat Kiezenindeggz.nl een breed gedragen product van hoge kwaliteit blijft.

Doel

Het bevorderen van transparantie van het aanbod van ggz-zorg en wachttijden, vergoeding, afstand, cliëntervaringen en diverse kwaliteitsaspecten. De cliënt wordt hiermee ondersteund in de eigen regie en het proces van 'samen beslissen' en het vinden van passende zorg. Hulpvragers en verwijzers krijgen een zo actueel en compleet mogelijk overzicht van aanbieders in de ggz en hun kwaliteitsaspecten.

Doelgroepen

Iedereen die op zoek is naar een behandelaar in de ggz: hulpzoekers en hun verwijzers (huisarts/POH-ggz), en zorgbemiddelaars bij zorgverzekeraars.

Resultaten 2022

- Kiezenindeggz.nl is stabiel, toegankelijk, overzichtelijk, samenhangend, accuraat en actueel gehouden;
- Voorbereidingen op structuurveranderingen in de doorlevering van wachttijdgegevens en CQi vanuit NZa respectievelijk ZiN zijn getroffen.
- Gebruikersonderzoek naar belang van onderscheidende informatie over zorgaanbieders is afgerond. Conclusie is dat gepresenteerde informatie op Kiezenindeggz.nl als waardevol wordt ervaren. Aanbeveling is om de informatie, waaruit de specialisatie van zorgaanbieder blijkt, toe te laten voegen door een zorgaanbieder.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor automatisch onderscheid tussen fysiek, blended en online aanbod is afgerond. Conclusie is dat er in de bronnen die Kiezenindeggz.nl gebruikt geen geschikte kenmerken zijn, waarmee dit onderscheid gemaakt kan worden. Aanbeveling is om de informatie over fysiek / blended en/of online behandeling toe te laten voegen door een zorgaanbieder. Dit wordt meegenomen in de doorontwikkeling voor 2023.
- Vooronderzoek naar toegankelijkheid van de website is afgerond en voorbereidingen voor publicatie toegankelijkheidsverklaring zijn getroffen.
- Conceptueel Proof of Concept ten bate van integratie van functionaliteit van Kiezenindeggz.nl in een PGO is gerealiseerd.
- Verkenning ten bate van integratie van functionaliteit van Kiezenindeggz.nl in verwijsproces van huisartsen is afgerond.
- Website heeft 33% meer bezoekers gehad dan in 2021 en is ongeveer 60.000 keer bezocht.

Project Medicatieoverdracht in de keten

Achtergrond/aanleiding

Hoewel de zorg in Nederland goed geregeld is, is vastgesteld dat de overdracht van medicatiegegevens in de zorgketen van de patiënt/cliënt niet altijd compleet en actueel is. Dit leidt tot risico's op medicatie-incidenten. De medicatieveiligheid kan sterk verbeteren door een complete

en actuele digitale overdracht van medicatiegegevens tussen zorgverleners in de keten. Hiertoe is sinds februari 2020 de kwaliteitsstandaard 'Overdracht Medicatiegegevens in de Keten' opgenomen in het register van het Zorginstituut. Het landelijke programma Medicatieoverdracht in de Keten bereidt sectoren, leveranciers en regio's voor en ondersteunt hen bij de implementatie van de kwaliteitsstandaard en de bijbehorende informatiestandaarden. Hierdoor moet de medicatieveiligheid toenemen. Voor de eerste beproeving in de praktijk van de nieuwe kwaliteits- en informatiestandaard is een zogenaamde Kickstart voorzien in de regio's Rijnmond en Friesland. Deze Kickstart is in Q4 2022 begonnen en zal in Q4 2024 afgerond zijn. Op basis van de inzichten uit de Kickstart zal de jaren daarna verder opgeschaald worden in de rest van Nederland. De achterbannen van MIND en Patiëntenfederatie Nederland zijn betrokken via een opgezet cliënten- en naastenpanel, dat geraadpleegd wordt via focusgroepen op thema's waar we op inzetten. Aan het landelijke programma 'Medicatieoverdracht in de Keten' doen alle gezondheidssectoren en de sector patiënt/cliënt mee. De kwaliteitsstandaard 'Overdracht Medicatiegegevens in de Keten' voorziet een belangrijke, actieve rol naar vermogen voor de patiënt/cliënt of zijn vertegenwoordiger. Een rol die begrensd kan zijn, bijvoorbeeld vanwege (tijdelijke) beperkte gezondheidsvaardigheden, maar in ieder geval leidt tot een veranderende interactie tussen patiënt/cliënt en zorgverlener. De sector patiënt/cliënt bereidt Nederlanders hier zo goed mogelijk op voor. Belangrijk hierbij zijn dat patiënten/cliënten (of hun eventuele vertegenwoordigers) informatie geven aan de zorgverlener(s) over het gebruik van (zelfzorg)medicatie en over eventuele bijwerkingen. Hiermee kunnen zorgverleners een verantwoorde risico-inschatting maken bij het voorschrijven, verstrekken of toedienen van medicatie. Daarnaast is het van belang dat patiënten/cliënten expliciete toestemming geven voor het delen van hun medicatiegegevens tussen zorgverleners en zich bewust zijn van de consequenties als zij geen toestemming geven. Patiënten/cliënten kunnen, nadat de kwaliteitstandaard en informatiestandaarden zijn geïmplementeerd, een actueel en compleet medicatieoverzicht opvragen. Zij kunnen hiermee controleren of deze informatie klopt met de werkelijkheid. Hierdoor kunnen patiënten/cliënten (binnen de mogelijkheden die zij hebben) zelf bijdragen aan hun veiligheid. Binnen het programma is specifiek opgenomen dat mensen hun Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO) kunnen gebruiken voor het raadplegen van hun medicatieoverzicht.

Doelen

- Kickstart organiseren in enkele regio's om de medicatieveiligheid te verbeteren
- interactie tussen patiënt en zorgverlener veranderen door voorbereidingen hiervoor te treffen
- mogelijkheid voor patiënten om een actueel en compleet medicatieoverzicht op te vragen (bijv. via PGO) en zo bijdragen aan hun eigen veiligheid

Doelgroepen

Alle Nederlanders, die medicijnen (gaan) gebruiken en hun naasten/vertegenwoordigers.

Resultaten 2022

- Projectorganisatie is geborgd.
- Klankbordgroep van patiënten/cliënten is gevormd en heeft input geleverd op o.a. ervaringen met medicatieonveilige situaties, omgang met het geven van toestemming, en het raadplegen en begrijpen van het medicatieoverzicht.
- Pagina Patiënt/Cliënt op www.samenvoormedicatieoverdracht.nl is regelmatig gevuld met nieuws.
- Bijdrage aan de totstandkoming van het Plan van Aanpak voor de Kickstart is geleverd.
- Informatiematerialen voor patiënten/cliënten/burgers voor gebruik tijdens de Kickstart zijn (in afstemming met de Klankbordgroep) ontwikkeld en voor alle betrokkenen benaderbaar gemaakt via www.samenvoormedicatieoverdracht.nl.

- Gebruikerswensen/-eisen m.b.t. de representatie van medicatiegegevens in het medicatieoverzicht zijn geïnventariseerd en gedeeld met PGO-leveranciers.
- Voorbereidingen op de zogenaamde Kickstart zijn afgerond.
- Deelname aan de Kickstart is gestart.

Project Naasten- en familiebeleid in de klinische forensische psychiatrie: onderzoek en verbetering van de praktijk

Achtergrond/aanleiding

De afgelopen twintig jaar is binnen de reguliere ggz in toenemende mate het belang van naasten- en familiebeleid onderkend. Binnen de forensische zorg heeft de nadruk op het bewerken van risicofactoren vanuit het Risk-Needs-Responsiviteitsmodel er mede toe geleid dat de invloed van de omgeving op recidive lange tijd relatief is verwaarloosd. In dit project is eerst in kaart gebracht wat de huidige stand van zaken is van naasten- en familiebeleid in de klinische forensische psychiatrie. Hier is het rapport 'Exploratief onderzoek naar het naasten- en familiebeleid in de klinische forensische zorg' over verschenen. Vervolgens hebben we de PIMM-training, die ontwikkeld is om professionals te helpen familie en naasten in kaart te brengen en met hen in gesprek te gaan, aangepast voor de forensische zorg. Tegelijkertijd zijn in 3 forensische klinieken pilots gedraaid, waarbij professionals de train de trainer van de PIMM hebben doorlopen. Zij hebben geholpen om de training voor de forensische zorg aan te passen. Ook hebben 2 getrainde professionals binnen hun eigen team een training gegeven. Dit heeft geleid tot de PINMFz training en -reader (Pakket Interactie met Naasten op Maat voor de Forensische zorg).

Doel

Op basis van het inzicht in de stand van zaken van de uitvoering van het familiebeleid, het trainen van professionals in het ondersteunen en betrekken van familie van patiënten die forensische psychiatrische zorg krijgen.

Doelgroepen

Hulpverleners en beleidsmakers van forensisch psychiatrische centra (FPC), forensisch psychiatrische afdelingen en klinieken (FPA en FPK), Forensische Verslavingsafdelingen en Klinieken (FVA en FVK), Afdelingen voor Sterk Gedragsgestoorde Licht Verstandelijk Gehandicapten (SGLVG+), Penitentiair

Psychiatrische Centra (PPC). Zij zijn de zgn. target group. De uiteindelijke doelgroep (de zgn. beneficiaries) zijn familie en naasten van cliënten in de forensische zorg en daardoor is de verwachting dat cliënten zelf daar ook voordeel bij hebben.

Resultaten 2022

- Op basis van de pilots is de PIMM-training doorontwikkeld naar de PINMFz training bestemd voor forensische klinieken.
- Deze training is aangeboden aan het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie (EFP).

Project Referentenpanel Onderzoeksprogramma ggz en Actieprogramma lokale initiatieven mensen met verward gedrag

Achtergrond/aanleiding

ZonMw vindt het belangrijk dat onderzoeks- en projectvoorstellen die worden ingediend bij het Onderzoeksprogramma ggz worden beoordeeld door ervaringsdeskundige ggz-cliënten en naasten. Daarom heeft MIND In 2016 samen met de Patiëntenfederatie Nederland en PGO Support een Referentenpanel opgezet. Dit panel bestaat uit cliënten en naasten die ervaring hebben met de aandoeningen of thema's die aan bod komen in het ggz-onderzoek. Zij zijn geworven bij de leden en andere achterban van het MIND Landelijk Platform en vervolgens getraind in het beoordelen van onderzoeks- en projectvoorstellen. Het panel telt ongeveer 40 leden. Naast de werving en selectie en training van de panelleden verzorgt MIND de coördinatie van de activiteiten van het panel, de organisatie van de beoordelingsrondes (inclusief bijeenkomsten panelleden en feedback op de beoordelingsformulieren), de financiële administratie, de terugkomdagen, de presentaties op informatiebijeenkomsten van ZonMw en de communicatie met ZonMw en de referenten.

Sinds 2018 participeren de leden van ons referentenpanel ook bij projectbezoeken. Het doel hiervan is om het perspectief van cliënten en naasten meer aandacht te laten krijgen bij de projectbezoeken. MIND nodigt de referenten uit en verzorgt de communicatie rond het werkbezoek.

Doel

Het beoordelen van onderzoeksvoorstellen vanuit het perspectief van cliënten en naasten. Het panel beoordeelt of de onderzoeksvoorstellen relevant zijn. Daarnaast beoordelen zij of cliënten en naasten voldoende worden betrokken bij de uitvoering van het onderzoek en of het onderzoek voldoende haalbaar is vanuit het cliënten- en naastenperspectief. Dit oordeel neemt ZonMw mee in de besluitvorming over de honorering van de onderzoeks-/projectvoorstellen.

Doelgroep

Onderzoekers in de ggz, professionals, projectleiders, beleidsmakers, medewerkers ZonMw, ervaringsdeskundigen, cliënten en naasten.

Resultaten 2022

Onderzoeksprogramma ggz:

- In twee onderzoekrondes zijn 40 uitgewerkte onderzoeksvoorstellen beoordeeld door in totaal 23 referenten.
- Tien referenten hebben meegedaan aan projectbezoeken.

Project Verbeterde toegang tot de zorg

Achtergrond/aanleiding

Steeds meer inwoners hebben te maken met meervoudige problematiek. Een behandeling in de ggz is daarvoor niet compleet toereikend om alle problematiek op te lossen en soms moet een inwoner hier ook nog lang op wachten. Een goede samenwerking tussen verschillende ketenpartners, met ook betrekking van het sociaal domein, is hierin erg belangrijk, waarin de inwoner wordt geholpen om vanuit meerdere gebieden het leven weer op te pakken. Nog niet in alle regio's is dit toegankelijk voor alle inwoners. We hebben daarom in samenwerking met Movisie deelgenomen in het project Verbetering Toegang waarin gemeenten, koepelorganisaties en belangenbehartiging nauw samenwerkten om de integrale toegang bij gemeenten vorm te geven.

Daaruit voortkomend is specifiek voor mensen met ggz problematiek een samenwerking gestart tussen Movisie en MIND om te onderzoeken welke succesfactoren er zijn om integrale toegang vorm te geven voor de inwoner op het gebied van ggz/sociaal team/gemeente.

Doel

- Verbeteren van de toegang van zorg/ondersteuning voor inwoners met problematiek op meerdere levensdomeinen.
- Kennis delen over hoe integrale toegang vorm kan worden gegeven, zodat andere gemeenten/regio's hier ook aan de slag mee kunnen.
- Ervaringen van de inwoner ophalen over wat wel/niet werkt in hoe we de integrale ondersteuning voor iemand met psychische problematiek hebben vormgegeven.

Doelgroep

Gemeenten, zorgpartijen die bezig zijn met het vormgeven van zorg/ondersteuning voor mensen met ggz-problematiek, die op meerdere levensdomeinen vastlopen. En ook professionals en andere geïnteresseerden die graag willen leren hoe goede ondersteuning kan worden geboden aan inwoners met psychische problematiek die op meerdere levensdomeinen vastlopen.

Resultaten 2022

- Op de landelijke dag van Movisie, met daarop meer dan 100 aanwezige professionals is het verhaal gedeeld vanuit ervaringsdeskundige en bestuurder en hoe dit in sommige gemeenten nog beter kan worden vormgegeven.
- In 7 regio's gezamenlijk met Movisie interviews afgenomen met inwoners, beleidsmakers en uitvoerende professionals over de succesfactoren van de integrale toegang, maar ook de drempels die worden ervaren en hoe de inwoner hier met name van profiteert.
- In een afsluitende reflectiebijeenkomst, met daarin ook aanwezigheid van de Nederlandse GGZ de succesfactoren en belemmeringen gepresenteerd en het interactieve gesprek geleid tussen de verschillende initiatieven over wat ze van elkaar kunnen leren, de verschillen ertussen en hoe dit verder kan worden gebracht naar andere regio's.
- 8 artikelen die breed zijn gedeeld op zowel de website van Movisie als MIND, met daarin uitgebreid de werkwijze van de integrale toegang in een gemeente/regio beschreven, wat de inwoner daarvan merkt, de succesfactoren en belemmerende factoren, zodat professionals hiervan kunnen leren en dit als inspiratie kan worden gebruikt.

Campagnelijn 3

Kwaliteit van leven

Kernboodschap

Uitgangspunt is de leefwereld van cliënten en naasten, waarbinnen ruimte is voor het voeren van de eigen regie en samen beslissen. Een gezonde levensstijl, zinvolle activiteiten, opleiding, werk, een sociaal netwerk en goede huisvesting zijn leidend. Dit geldt zowel voor mensen die in de wijk wonen als mensen in de intramurale zorg, als ook voor de naasten van deze mensen. Waar nodig is (specialistische) zorg, een beschermde omgeving en/of ondersteuning bij zelfredzaamheid en participatie beschikbaar. Alle actoren werken samen; we laten geen mensen tussen wal en schip vallen. Ieder mens, en ook de mens met een psychische kwetsbaarheid, heeft het recht om op zelfgekozen wijze zijn eigen leven in te richten en te participeren in de samenleving. In de benodigde zorg, ondersteuning en faciliteiten wordt voorzien volgens de menselijke maat, aansluitend op de individuele behoeftes en wensen, waarbij ook de ondersteuning en betrokkenheid van naasten of mantelzorgers een belangrijk aspect is.

Ambities en Speerpunten

Ambitie 5: Jongeren doen op hun eigen wijze mee, ondanks eventuele psychische klachten

Speerpunten onder deze ambitie in 2022:

- 5.1. Aanpak problematiek thuiszitters
- 5.2. Goede startpositie voor jongeren

Impact in 2022

Onze impact op dit thema heeft zich toegespitst op het leveren van inbreng voor een notitie van de Landelijke Cliëntenraad (LCR) over de maatschappelijke positie van jongeren met een psychische kwetsbaarheid.

Output 5.1. Aanpak problematiek thuiszitters

- In verband met capaciteitsgebrek op het thema jeugd, hebben we dit speerpunt niet tot uitvoering kunnen brengen.

Output 5.2 Goede startpositie voor jongeren

- Input geleverd t.b.v. een startnotitie van de LCR om de positie van jongeren te verbeteren. Hierbinnen specifiek aandacht gevraagd voor jongeren met een psychische kwetsbaarheid.

Ambitie 6: Mensen met psychische kwetsbaarheid bouwen hun leven op en doen mee aan de samenleving

Speerpunten onder deze ambitie in 2022:

- 6.1. Inclusieve arbeidsmarkt
- 6.2. Bevorderen integrale zorg en ondersteuning

Impact in 2022

Werk is een zeer belangrijk onderdeel bij herstel voor veel mensen met een psychische aandoening. We hebben hun belang en ervaringsdeskundigheid dan ook met enthousiasme ingebracht in de uitvoering van het convenant "Sterk door Werk". Daarbij is ons uitgangspunt geweest dat het gesprek over wat nodig is gevoerd wordt door en met de mensen om wie het gaat. Ook hebben we ons ingezet voor (meer voorlichting over) een mentaal gezond werkklimaat in Nederland.

Soms hebben mensen meer begeleiding nodig om mee te kunnen doen in de maatschappij. In dit kader hebben we ons ingespannen voor betere samenwerking tussen gemeenten, ggz en eerstelijnszorg, door de behoefte van de hulpvrager centraal te stellen in de oplossing. Daarvoor moet dikwijls over financiële en juridische schotten heen worden gesprongen. Dit is ook het geval bij de implementatie van de levensloop-aanpak voor personen met verward gedrag. Na een moeizame start begint dit traject nu zijn vruchten af te werpen en wordt deze aanpak in steeds meer gemeenten ingezet.

Output 6.1. Inclusieve arbeidsmarkt

- Actieve bijdrage geleverd aan het Convenant 'Sterk door Werk' door deelname in de werkgroep preventie, de projectgroep, het communicatie-overleg en in de werkgroep lobby
- In samenwerking met andere partijen (Ieder(in), de Landelijke Cliëntenraad (LCR) en de werkcoalitie) Kamerbrieven geschreven voor het commissiedebat Sociale Zaken
- Overhandiging Manifest aan de minister SZW, waarbij een ervaringsdeskundige uit onze achterban aanwezig was die hierover met minister Schouten in gesprek is gegaan.
- Tevens een aparte brief vanuit MIND over belangrijke wijzigingen in de WIA rondom arbeidsongeschiktheid en de extra psychische gevolgen hiervan
- Input geleverd rondom Participatiewet, o.a. het bespreken van het uitstel van de IPS-regeling en in gesprek met een commissie van de VNG
- In samenwerking met de LCR en Ieder(in) het belang van meer maatwerk op het gebied van arbeid, participatie en inkomen geagendeerd
- Actief geparticipeerd in de werkgroep "Chronische zieke werkenden" van de SER en de "Brede maatschappelijke samenwerking Burn-Out" van de ministeries van VWS en SZW
- Aandacht gevraagd voor bestaanszekerheid voor mensen met een beperking d.m.v. het "Manifest Werkcoalitie". Dit is door diverse zorgmedia overgenomen
- Pleidooi voor behoud deeltijdwerk gehouden in de Tweede Kamer

Output 6.2. Bevorderen integrale zorg en ondersteuning

- Actief geparticipeerd in het project Verbetering Toegang van Movisie.
 - Meedoen in werkgroep
 - Op themadag voor/van VNG, Divosa en veel gemeentes bijdrage geleverd (zowel vertegenwoordiging van ervaringsdeskundige in panel als inbreng bestuurder).
- Samen met Movisie hebben we onderzoek uitgevoerd naar belangrijke samenwerkingen tussen gemeente, ggz en zorg. Hier hebben we een artikelenreeks voor geschreven. Ook hebben we een afsluitende bijeenkomst georganiseerd over de succesfactoren voor samenwerking
- Aandacht in de media gevraagd (o.a. in Binnenlands Bestuur) voor problemen met de financiering van dagbesteding door overheveling naar gemeenten. Dit heeft ertoe geleid dat gemeenten toch een oplossing boden.
- Inbreng voor het WMO debat in de Tweede Kamer, o.a. over het belang van domein-overstijgende zorg en ondersteuning.
- Actieve inbreng bij het traject "Implementatie Levensloop-aanpak" waarbij MIND samenwerkt met andere zorgpartijen (aanbieders, professionals, ministerie).

Projecten en onderzoek campagnelijn 3

Programma Regie in de Regio: Eigen regie in een kansrijke context plus Herstel Dichtbij

Aanleiding/achtergrond

Het doel van dit project is om de kwaliteit van leven van mensen met een psychische kwetsbaarheid of aandoening te vergroten. We doen dit door te stimuleren dat mensen overal in Nederland in de buurt laagdrempelige herstelinitiatieven kunnen vinden, met per regio gelijk aanbod. Hiermee leveren we een bijdrage aan 'De juiste zorg op de juiste plek', waardoor mensen met een psychische kwetsbaarheid of aandoening zo lang mogelijk eigen regie kunnen voeren over alle levensaspecten en waar nodig de juiste zorg op de juiste plek kunnen vinden en krijgen. Hierbij moet gedacht worden aan zo lang mogelijk thuis wonen met innovatieve vormen van zorg dichtbij, met meer aandacht voor preventie en andere levensgebieden als werk of andere zinvolle dagbesteding, wonen en andere activiteiten gericht op herstel en maatschappelijke participatie.

De regionale zelfregie- en herstelinitiatieven zijn actief betrokken bij alle onderdelen van het programma en er wordt nauw samengewerkt met het nieuw opgerichte NVZH (Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel). Hetzelfde geldt voor de betrokkenheid van de familie-ervaringsdeskundigen bij het onderdeel FED.

Om binnen gemeenten, dus op lokaal niveau, mensen met een psychische kwetsbaarheid de ruimte bieden om vanuit hun eigen regie hun leven (weer) op te bouwen, heeft MIND in voorgaande projecten bouwstenen voor participatie en herstel ontwikkeld. Deze bouwstenen geven verschillende functies aan die door één of meer herstelinitiatieven uitgevoerd kunnen worden en in elke regio aanwezig zouden moeten zijn, zodat elke burger met een psychische kwetsbaarheid regionaal eenzelfde aanbod kan vinden. De bouwstenen zijn in samenwerking met zowel zelfregiecentra, herstelacademies, regionale cliëntenorganisaties als met gemeenten ontwikkeld. De bouwstenen zijn in drie categorieën ingedeeld, waar onderstaande Activiteiten op zijn gebaseerd.

Activiteit A: Bouwstenen gericht op een kansrijke context voor burgers met een psychische en/of psychosociale kwetsbaarheid: sociale en maatschappelijke participatie, empowerment en herstel

Aanleiding/achtergrond

De afgelopen jaren heeft MIND op verschillende manieren gestimuleerd dat zelfregie- en herstelinitiatieven van de grond kunnen komen en worden geborgd. Hier bouwen we op voort. Door empowerment van de mensen die bottom-up in staat zijn kansrijke contexten voor zelfregie en herstel te creëren kunnen die kansrijke contexten ontstaan. De organisaties hebben nog steeds geen goede financiële borging in hun regio's. Gemeentelijke financiering moet nog steeds in veel gevallen jaarlijks opnieuw worden aangevraagd. De zelfregie- en herstelorganisaties zijn ook een goede opstap naar maatschappelijke participatie, wat we kunnen stimuleren.

Doel

Voor elke burger is er een bereikbare plek in eigen gemeente of regio, waar hij of zij vanuit zelfregie kan werken aan persoonlijk en maatschappelijk herstel op het moment in zijn of haar leven dat dit nodig is.

Doelgroepen

Mensen met een psychische kwetsbaarheid. De intermediaire doelgroep zijn ondernemende ervaringsdeskundigen en potentiële financiers zoals gemeenten en zorgverzekeraars.

Resultaten 2022

- In navolging van de stakeholdersconferentie *Wie durft? Zelfregie- en herstelwaarden borgen in de regio* op 17 april 2019 hebben wij op 10 oktober 2022 een werkconferentie over de Mentale gezondheid in de toekomst georganiseerd. Op deze dag stond een toekomst centraal waarin laagdrempelige zelfregie- en herstelmogelijkheden voor iedere inwoner van Nederland nabij zijn. Een toekomst waarin we domeinoverstijgend samenwerken aan mentale gezondheid. Deze werkconferentie heeft MIND samen met de Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel georganiseerd voor een multidisciplinair publiek: gemeenten, huisartsen, verzekeraars, ggz, welzijn, ervaringsdeskundigen en vele andere disciplines waren vertegenwoordigd. Er waren 200 live deelnemers en meer dan 400 mensen hebben de livestream gevolgd. De opname van de werkconferentie kan nog teruggekeken worden.
- Op 8 september 2022 heeft MIND in de Colour Kitchen in Utrecht de inspiratiedag *Ruimte voor herstel in de wijk- Zelfregie en herstel in coproductie* georganiseerd in samenwerking met drie zelfregie en herstelinitiatieven. Een dag voor ervaringsdeskundigen die een eigen plek voor zelfregie en herstel (willen) vormgeven en welzijnsmedewerkers die ruimte aan zo'n plek willen geven. Een eigen initiatief door en voor mensen met een psychische kwetsbaarheid starten zonder eigen ruimte is lastig en het kan dan handig zijn om in samenwerking met welzijn iets op te zetten. Het doel van de inspiratiedag was om een impuls te geven aan het streven om steeds meer plekken voor zelfregie en herstel dicht bij alle mensen in Nederland die dat nodig hebben.
- Vanaf januari 2022 is het driejarig programma *Herstel Dichtbij* gestart met 15 gevestigde en 15 startende initiatieven. MIND werkt op gelijkwaardige wijze samen met het Oranjefonds. In het kader van het programma heeft de 3e editie van de Leergang Maatschappelijk Ondernemen plaatsgevonden, uitgevoerd met het Instituut voor Publieke Waarden (IPW). Tevens begeleidde het IPW enkele actie-onderzoeksgroepen met de thema's Kwaliteit, Financiering vanuit het Rijk, Financiering door gemeenten, Opschalen en Hoe maak ik mezelf als initiatiefnemer misbaar. In januari heeft een digitale startsessie plaatsgevonden. Ook lopen er individuele coachingstrajecten door-en-voor deelnemers aan *Herstel Dichtbij*. In maart en

oktober hebben landelijke kennisdagen met de deelnemende initiatieven plaatsgevonden. Een community vormen, elkaar inspireren en van elkaar leren stonden hierbij voorop. Zowel de communityvorming als het gezamenlijke leerproces hebben in dit eerste programmajaar met ondersteuning van het programmateam een vliegende start gemaakt. Het programma Herstel Dichtbij loopt nog t/m 2024.

- Door omstandigheden heeft de Angst, Dwang en Fobie stichting de methodiek Kansen op Werk in 2022 overgedragen aan MIND waardoor gezocht moest worden naar een nieuwe eigenaar. Dit is Stichting Focus geworden, een zelfregie- en herstelorganisatie in Zwolle, die tevens medeoprichter van de Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel is. Zij hebben een businesscase gemaakt waardoor de methodiek toekomst-bestendig is overgedragen. Aansluitend op de overdracht van MIND naar Focus is door Focus een overeenkomst met drie regionale partijen gesloten. Binnen Focus kunnen nu door alle partijen naast gemeentelijke opdrachten, ook modulaire werkfit- en naar-werktrajecten van UWV worden uitgevoerd in vier arbeidsregio's. Door deze wisseling van eigenaarschap van de methodiek is de uitbreiding naar nieuwe regio's uitgesteld tot na de projectperiode. De verwachting is dat via de Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel uitbreiding naar andere zelfregie- en herstelorganisaties binnen bereik is.

Activiteit B: Bouwstenen beschikbaar binnen elke regio

Aanleiding/achtergrond

De regionale organisaties houden zich bezig met het uitwisselen van informatie en het vergroten van kennis op individueel niveau. Landelijk kunnen we dit ondersteunen door uitwisseling mogelijk te maken, kennis te bundelen of kennisproducten te maken en beschikbaar te maken. Door het maken van een functieprofiel kan de ontwikkeling van familie-ervaringsdeskundigheid worden gestimuleerd.

Doel

Informatie- en kennisuitwisseling.

Doelgroepen

Mensen met een psychische kwetsbaarheid. Intermediaire doelgroep zijn ervaringsdeskundigen, Regionale cliëntenorganisaties, zelfregie- en herstelorganisaties, welzijnsorganisaties en gemeenten.

Resultaten 2022

- Binnen het Platform FED zijn in 2022 ook het functieprofiel en het positioneringsdocument afgerond. Eind 2022 zijn we gestart met een traject om met het Platform FED tot een gemeenschappelijke basis te komen over de functie FED mede naar aanleiding van het Beroepscompetentie Profiel Ervaringsdeskundigheid (BCP). We merkten dat niet iedereen die aangesloten is bij het Platform FED ook echt familie ervaringsdeskundige is en we merkten dat degene die dat wel is, behoefte heeft aan een lerend netwerk met elkaar. In dit lerende netwerk wordt rond leervragen steeds afstemming gezocht met het BCP. Door te werken aan een lerend netwerk, geven we iedereen een vrije keuze om wel of niet aangesloten te blijven bij het Platform FED en zo mede vorm te geven aan deze redelijk nieuwe specialisatie binnen de ervaringsdeskundigheid.
- In samenwerking met Stichting Zelfregie NL en vijf andere zelfregie- en herstelinitiatieven is de persona-methode, ontwikkeld door Zelfregie NL, beter uitgewerkt en beschreven. De methode brengt de waarde van zelfregie-initiatieven tot uitdrukking op een verhalende en cijfermatige

manier. Deze methode helpt om meer inzicht te krijgen in de deelnemers en bezoekers van het initiatief en kan de basis vormen voor verantwoording naar financiers. De vijf meewerkende organisaties hebben de methode geïmplementeerd en verder uitgewerkt. Op basis van deze ervaringen is de persona-methode in een handreiking beschreven. Deze handreiking is in februari 2022 gepubliceerd. In april hebben we samen met de zelfregie- en herstelorganisaties een webinar georganiseerd om de handreiking bij andere organisaties onder de aandacht te brengen. Hier hebben 30 mensen aan deelgenomen. In juli is een artikel over deze methodiek voor kwaliteit en verantwoording van zelfregie en herstelorganisaties in het tijdschrift Participatie en Herstel verschenen.

Activiteit C: Bouwstenen gericht op de omgeving van de burger met een psychische en/of psychosociale kwetsbaarheid

Aanleiding/achtergrond

De omgeving van de burger met een psychische kwetsbaarheid kan een kansrijke context zijn of juist niet bevorderlijk zijn voor hun welzijn en gezondheid. Daarom wordt in de regio aandacht besteed aan beleidsparticipatie, kwartiermaken, de deskundigheidsbevordering van professionals en de ondersteuning van familie en naasten. Landelijk kunnen wij dit op verschillende manieren ondersteunen. Door MIND en het aanbod van de landelijke en regionale leden beter op de kaart te zetten in de huisartsenzorg als vervolg op het eerdere project Zichtbaarheid. Door invloed uit te oefenen op de bejegening door uitkeringsinstanties en de inzet van ervaringskennis. Door mantelzorgers beter in het vizier te brengen bij welzijnsorganisaties. Door naasten te ondersteunen die zelfregie-initiatieven ontwikkelen. En door de MIND-Atlas verder te ontwikkelen zodat alle cliënten- en naastenorganisaties goed vindbaar zijn.

Doel

Bevorderen dat de omgeving van mensen met een psychische kwetsbaarheid een kansrijke context wordt.

Doelgroepen

Mensen met een psychische kwetsbaarheid en hun naasten. Intermediaire doelgroepen zijn belangenbehartigers, huisartsen en POH's-ggz, gemeenten, uitkeringsinstanties, welzijnsorganisaties.

Resultaten 2022

Informatie in de wachtruimte van huisartsen:

- Het MIND magazine is breed verspreid onder huisartsen (database van 1400 adressen). Door corona was het niet eerder bruikbaar in de huisartsenzorg, omdat op de meeste plekken alle leestafels leeg waren. Ook kwamen er minder patiënten. We hebben de magazines daarom pas voorjaar 2022 verstuurd.
- Naast een papieren versie is er ook een digitale versie beschikbaar, die ontsloten kan worden door een QR-code. Deze versie is op de MIND website te vinden en via de PsyHag ook onder huisartsen i.o. verspreid. Op de papieren versie is een QR-code gemaakt, zodat mensen via de telefoon ook bij de digitale versie uitkomen.
- Het MIND magazine is breder in te zetten, zoals is gebeurd tijdens het voorjaarscongres van de NVvP in 2022. Tijdens dit congres is het magazine breed verspreid onder psychiaters.

Samenwerking huisartsenzorg met regionale en lokale zelfregie- en herstelinitiatieven:

- Een pilot met het Steunpunt GGZ Utrecht (zelfregiecentrum) is uitgevoerd met betrekking tot de inzet van een ervaringsdeskundige in de huisartsenzorg. Een samenwerking is opgestart met huisartsenpraktijk Marco Polo in Kanaleneiland Utrecht. Twee POH GGZ hebben patiënten met psychische klachten verwezen naar het Steunpunt, die informele ondersteuning hebben geboden.
- Een evaluatie notitie is opgesteld waaruit blijkt dat de samenwerking zowel voor de POH GGZ, voor het Steunpunt en voor de patiënten meerwaarde heeft gehad.

Ondersteuning mantelzorgers: GGZ-QuickScan Welzijn

- De QuickScan welzijn ggz-mantelzorg is in overleg en samenwerking met welzijnsorganisaties aangevuld met nieuwe praktijkvoorbeelden en geüpdatet en opnieuw breed onder de aandacht gebracht, onder andere door twee online bijeenkomsten waar in totaal meer dan 80 mensen aan deel hebben genomen. De QuickScan wordt op verschillende manieren geborgd. Naast Centraal heeft een onderhoudsabonnement afgesloten bij een webdeveloper zodat de website van de QuickScan zo nodig wordt geüpdatet en in de lucht blijft. Ook zal Naast Centraal in ieder geval jaarlijks een bijeenkomst blijven organiseren voor medewerkers van welzijnsorganisaties, waarbij ook telkens de QuickScan onder de aandacht zal worden gebracht. Daarnaast is de QuickScan een vast onderdeel geworden binnen de training De Brug van MantelzorgNL. De Brug is een training voor medewerkers van welzijnsorganisaties met als doel een passend ondersteuningsaanbod voor ggz-mantelzorgers op te zetten. Omdat De Brug landelijk wordt aangeboden, is het te verwachten dat er de komende jaren regelmatig gebruik gemaakt zal worden van de QuickScan Welzijn.

Oriëntatie ondernemende naasten

- Er is een workshop 'Doe-het-zelfen in het sociaal domein' voor de familie- en naastendag van MIND georganiseerd met twee initiatieven door en voor familie en naasten, (deze familiedag was i.v.m. corona doorgeschoven van 2020). Die workshop zou een voorbereiding op de inspiratiedag voor familie en naasten zijn waarbij thema's opgehaald zouden worden bij familie en naasten met betrekking tot ondernemen in het sociaal domein door (en voor) familie en naasten. Tijdens de workshop – en in de verkenning bij de voorbereiding hiervan – werd echter duidelijk dat er op dit moment weinig animo bij familie en naasten lijkt te zijn om zelf eigen ondernemingen te starten of plekken door en voor naasten te creëren. Een inspiratiedag bleek daarom niet haalbaar. In plaats daarvan hebben we een verkenning gedaan van de inzet van familie-ervaringsdeskundigen bij zelfregie- en herstelorganisaties. Hieruit bleek dat initiatieven door en voor familie en naasten binnen zelfregie- en herstelorganisaties (zoals lotgenotengroepen, themabijeenkomsten, etc.) al wel bestaan, maar dat versterking en uitbreiding daarvan nodig is.

MIND-Atlas

- De MIND-Atlas is actief beheerd: functionaliteiten zijn verbeterd, organisaties toegevoegd en activiteiten zijn ontplooid om de vindbaarheid te vergroten.

Project GGZ-appwijzer

Achtergrond/aanleiding

Technologie maakt het mogelijk dat mensen zelfstandig kunnen werken aan hun eigen psychische gezondheid, waar en wanneer ze dat willen. Voor professionals betekent e-health een uitbreiding van hun professioneel instrumentarium in het Blended Care-palet. Deze technologische

mogelijkheden vragen om een goed overzicht voor cliënten, naasten, hulpverleners en zorgaanbieders van het aanbod en om een goed inzicht in de kwaliteit en functionaliteit van dit aanbod. Om tot dit inzicht te komen zijn verschillende mentale gezondheidsapps gestructureerd getest door een Testpanel, bestaande uit eindgebruikers en zorgprofessionals. Daarnaast hebben verschillende mentale gezondheidsapps een uitgebreid assessment doorlopen dat is uitgevoerd door Orcha, een partij die hierin gespecialiseerd is. De resultaten uit deze beoordelingen zijn vertaald in recensies en scores. Deze zijn overzichtelijk gepubliceerd op www.ggzappwijzer.nl. Deze website is in 2021 gelanceerd. Met de informatie op deze website kunnen mensen apps vinden die geschikt zijn om te werken aan hun mentale gezondheid. Dit project is uitgevoerd in coproductie met de Nederlandse GGZ (en hieraan verbonden ggz-organisaties) en de achterban van MIND. De achterban was betrokken bij de ontwikkeling van de appwijzer via focusgroepen en bij het testen van apps. Het Testpanel bestaat uit cliënten/naasten. Dit project is inmiddels succesvol afgerond. Er wordt voor de verdere toekomst naar gestreefd om de appwijzer te integreren in een universele Nederlandse appwijzer, die zich richt op alle aspecten van gezondheid.

Doelen

Overzicht van en inzicht in ggz-apps geven, het vergroten van het gebruik van ggz-apps, het voorkomen/beperken van medicalisering, het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen en het ondersteunen van de groeiende vraag naar (digitale) ggz-zorgverlening.

Doelgroepen

Primair: Mensen met psychische klachten (en hun naasten) die met behulp van gezondheidsapps willen werken aan herstel en zorgverleners die mensen met psychische klachten willen adviseren over gezondheidsapps. Secundair: Ontwikkelaars van gezondheidsapps.

Resultaten 2022

- 60 verschillende apps zijn gestructureerd getest door het Testpanel, waarbij er in totaal meer dan 300 onafhankelijke testrapporten zijn gemaakt door dit Testpanel. Op basis hiervan zijn voor 40 verschillende apps (en de hiervan gemaakte testrapporten) geconsolideerde recensies gemaakt.
- 100+ verschillende apps zijn beoordeeld m.b.v. een uitgebreid assessment door Orcha.
- 100+ verschillende apps zijn gepubliceerd met informatie over hun kwaliteit en functionaliteit.
- Website is ongeveer 45.000 keer bezocht.
- Businessplan voor mogelijk vervolg van de appwijzer is gemaakt.
- Duurzame financiering voor de toekomst van de appwijzer is gezocht, maar (nog) niet gevonden.
- In opdracht van VWS is Nell, samen met MIND, NLGGZ, GGD, PFN en ZN een pilot gestart voor de ontwikkeling van één universeel (op ISO-gebaseerd) toetsingskader voor de beoordeling van gezondheidsapps en één Nederlandse bronbibliotheek met informatie over de kwaliteit en functionaliteit van gezondheidsapps.

Project Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid

Looptijd van het project: 16 april 2020 – 15 april 2022, verlenging tot 30 juni 2022

Achtergrond/aanleiding

De Meerjarenagenda beschermd wonen en maatschappelijke opvang bevat de kernthema's waarop lokale, regionale en landelijke partijen intensiever willen samenwerken om de implementatie van de visie van de commissie Toekomst beschermd wonen te versnellen (rapport Dannenberg). Het programma Beschermd Thuis van ZonMw wil projecten, activiteiten en

initiatieven stimuleren en faciliteren die bijdragen aan de implementatie van de Meerjarenagenda. In dat kader wil het project Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid bevorderen dat het perspectief van cliënten en naasten, ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid wordt ingezet en geborgd.

Het project is een samenwerkingsverband van de stichting Werkplaats COMO, Valente en MIND waarbij Werkplaats COMO het projectleiderschap vervuld en MIND penvoerder is. In de kerngroep neemt ook een oud-wethouder deel voor het gemeentelijk perspectief

Doelen

Het inrichten van een landelijke uitvoerings- en coördinatiefunctie van een Vliegende brigade, die expertise biedt ten aanzien van de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid binnen de acht thema's van de Meerjarenagenda. De Vliegende Brigade ondersteunt gemeenten, cliënten- en naastenorganisaties en andere relevante organisaties op het gebied van het toerusten en borgen van het perspectief en de ervaringskennis van ervaringsdeskundigen en naasten. Met als doel dat hun plannen en praktijken beter en realistischer worden en het draagvlak wordt vergroot.

Doelgroepen

De Vliegende Brigade richt zich op organisaties die een rol hebben in de scope van de Meerjarenagenda. Gemeenten, cliënten- en naastenorganisaties, burgerinitiatieven, zorg- en ondersteuningsorganisaties, instellingen voor maatschappelijke opvang, welzijnsorganisaties, onafhankelijke cliëntondersteuners, straatadvocaten, cliëntenraden, familieraden, zelfregie- en herstelinitiatieven, woningcorporaties, zorgverzekeraars. Organisaties die soms worstelen met de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid bij ingewikkelde vraagstukken rondom de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen en het terugdringen van dak- en thuisloosheid.

Resultaten 2022

- De Vliegende Brigade Ervaringsdeskundigheid heeft gedurende de projectperiode diverse organisaties bijgestaan met hun vraagstukken en zoektocht op het gebied van inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid. In totaal kregen we vragen van 45 organisaties, waarbij sommige organisaties meerdere vragen hadden. De adviestrajecten waren divers qua inhoud en intensiteit. Sommige vraagstukken konden we meteen beantwoorden waarop organisaties weer zelf verder konden. Andere vragen lagen complexer waarbij we organisaties wat intensiever hebben bijgestaan.
- De fase waarin een organisatie zich bevindt in het werken met ervaringsinzet is in het algemeen bepalend voor de uitdagingen waar men voor staat en wat er vervolgens nodig is. De rol van de VG was meedenken, bij de hand nemen, kennis, overzicht en inzicht delen, netwerkverbindingen realiseren, empoweren en ook kritisch kunnen zijn als dat nodig is.
- Vele organisaties hebben met de hulp van de VB stappen gezet op het gebied van visieontwikkeling, beleid, concrete inzet en borging van inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid.
- Borging is gezocht in een verdere samenwerking met Movisie en de Vereniging van Ervaringsdeskundigen (VvEd) om samen te komen tot een warm ervaringskennisplein. De adviesvragen die de Vliegende Brigade kreeg gaf de bevestiging dat er behoefte is aan een duidelijke plek met kennis, inzicht en overzicht.

Project Welkome Wijk

Achtergrond/aanleiding

Mensen met een psychische aandoening voelen vaak schaamte en stigma in de wijk waarin zij wonen. Door de groeiende ambulantisering komen inwoners meer midden in de wijk te wonen, dit kan in de buurt en wijk leiden tot onbegrip, zorgen en zelfs tot onrust en escalatie. Door bewustwordingsbijeenkomsten te organiseren voor burens, vrijwilligers en professionals wordt duidelijk hoe (zelf)stigma een rol speelt in onbegrip en escalatie en wordt aan de hand van casussen besproken hoe de buurt, vrijwilligers en professionals een constructieve/verbindende rol kunnen spelen. De bewustwordingsbijeenkomsten worden met 2 ambassadeurs (ervaringsdelers) uitgevoerd. Dit project is ontwikkeld door Samen Sterk zonder Stigma en door MIND overgenomen.

Doel

Het verhogen van het welzijn van mensen met een psychische aandoening én hun omgeving. Om meer te de-escaleren en zorgen dat contact tussen professional en inwoner, van buur tot buur en van vrijwilliger tot vrijwilliger beter kan worden gemaakt. Dit is belangrijk om tot minder stigmatisering te komen.

Doelgroep

Primaire doelgroep: burens, vrijwilligers en professionals, die in aanraking komen met inwoners met een psychische aandoening. Secundaire doelgroep: mensen die bewustwordingsbijeenkomsten willen leren leiden en mensen met een psychische aandoeningen die hun ervaringen willen delen.

Resultaten 2022

- 8 bewustwordingsbijeenkomsten in 2 gemeentes;
- in diverse gemeentes zijn gespreksleiders en mensen met ervaringen opgeleid om zelfstandig bewustwordingsbijeenkomsten te kunnen begeleiden;
- Het project Welkome Wijk is afgerond samen met Trimbos Instituut, Hogeschool Arnhem Nijmegen en Movisie. In een onlineleerbijeenkomst zijn de resultaten hiervan teruggekoppeld en is er een draaiboek opgeleverd waarmee gemeentes, welzijns- en zorgorganisaties zelf bijeenkomsten kunnen organiseren.

Project Hoofdzaak werk

Achtergrond/aanleiding

Dit is een Activiteit van het convenant Sterk door Werk (Voorheen Samenwerken aan wat werkt) waarin specifiek trajecten waarbij ondersteuning richting werk voor mensen met een psychische aandoening wordt vormgegeven. De afgelopen jaren is gewerkt aan betere samenwerking tussen de werkvelden ggz en Werk&Inkomen. Zij weten elkaar nu beter te vinden om ook aandacht aan (betaald) werk te besteden voor mensen met een psychische aandoening. Om dit verder te verbeteren is dit Activiteit Hoofdzaak Werk opgestart. MIND heeft hierbij aangegeven dat stigmatisering vanuit alle pijlers ook een rol speelt en dat destigmatisering hierin belangrijk blijft. De de-stigmatiseringsopgave wordt daardoor door MIND ingevuld.

Doel

- Iedereen die wil werken krijgt hiertoe de mogelijkheden en daarbij wordt de juiste ondersteuning geboden.

- ggz-professionals, klantmanagers UWV/gemeente, accountmanagers Werkgeversservicepunt, werkgevers en inwoners zelf zijn zich bewust van (zelf)stigma, en dit zit minder in de weg om een stap te zetten richting betaald werk.

Doelgroep

- Ggz-professionals, professionals UWV/gemeente die mensen ondersteuning geven richting (betaald) werk, Managers/HR-medewerkers of werkgevers en mensen met een psychische aandoening zelf. Daarbij gaat het soms over de overkoepelende organisaties om bijeenkomsten/trainingen bij aan te bieden om de bewustwording hiervan te vergroten.

Resultaten 2022

- In 20 bijeenkomsten zijn meer dan 600 professionals getraind in bewustwording van stigma, luisteren naar ervaringsdeskundigen, deze ook meer meenemen in eigen werk en in de do's en don'ts voor mensen bij ondersteuning in de richting van betaald werk.
- In de 20 bijeenkomsten is er verwezen naar lokale herstelinitiatieven en zelfregiecentra en naar tools om zelfstigma meer tegen te gaan, zoals bijvoorbeeld WRAP, Honest Open Proud, maar ook Coral en de zelfstigmatest die nog op de website van Samen Sterk zonder Stigma staat, die in het beheer is van MIND.
- Ggz-professionals zijn geweest op de tools QuickScan, Beyond the label en Bij nader inzien om in het eigen team in te zetten om zo te zorgen voor meer herstelgericht werken binnen de ggz, zodat de kansen op aandacht op betaald werk worden vergroot.
- Reportage Workshop Destigmatisering - Sterk Door Werk

Project Positieve beeldvorming

Achtergrond/aanleiding

Mensen die beschermd wonen of in de maatschappelijke opvang zitten lopen vaak tegen stigma aan en de beeldvorming over hen is vaak moeilijk. Om hier iets aan te doen is een project gestart in Noord-Veluwe om te zorgen voor betere beeldvorming voor mensen met een psychische aandoening, zodat zij beter kunnen meedoen in de samenleving en er anders tegen aan wordt gekeken. Hierbij kan Welcome wijk worden betrokken, maar kunnen ook andere trainingen of activiteiten worden georganiseerd.

Doel

Een betere houding van professionals, buurtbewoners en vrijwilligers door middel van training van beleidsmakers, communicatiemedewerkers, mensen met een psychische kwetsbaarheid zelf en de professionals die zorg of diensten aan hen verlenen, waardoor mensen met een psychische aandoening minder tegen stigma aanlopen en makkelijker in de samenleving in Noord-Veluwe kunnen meedoen.

Doelgroepen

Beleidsmakers, communicatiemedewerkers, professionals in ggz en daarbuiten, buurtbewoners en alle andere inwoners zelf met of zonder een psychische aandoening die kunnen meewerken aan een positievere beeldvorming.

Resultaten 2022

- Bewustwordingsbijeenkomsten bij twee buurtbewonersavonden in Oldebroek en Putten, waar is uitgelegd hoe bewoners die beschermd wonen of in juist maatwoningen gaan wonen niet alleen maar voor overlast zorgen, maar juist ook gewoon mensen zijn waarmee je contact kan maken.
- Presentatie gegeven in de raad van Oldebroek met een ervaringsdeskundige over ruimte voor mensen die anders zijn, die psychische vastlopen en waar professionals en raadsleden rekening mee kunnen houden.
- Voor de 6 gemeenten in Noord-Veluwe feedback gegeven op stigma in de websites/brieven en folders. Dat het bijvoorbeeld te snel gaat over complexe mensen en overlast en dat diagnoses soms worden genoemd, maar dat juist ook positieve voorbeelden bij een psychische aandoening horen met kwaliteiten. Ook voorbeelden genoemd van goede zorg&ondersteuning en hoe ze daar makkelijk naar kunnen doorverwijzen.
- Bij 3 verschillende bijeenkomsten in 3 gemeentes in Noord-Veluwe meegepraat over stigma, bewustwording, privacy en hoe niet te snel dingen moeten worden ingevuld voor bewoners met een psychische aandoening, maar dat juist ook aan hun dingen kan worden gevraagd, zodat zij kunnen meedenken over oplossingen.

Project Sterk door Werk

Achtergrond/aanleiding

Het convenant 'Samen werken aan wat werkt!' 2018 – 2021 is een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse ggz, UWV, Cedris, Divosa, Mensen met Mogelijkheden, MIND, Valente, Stichting Samen Sterk zonder Stigma, de VNG (Vereniging voor Nederlandse Gemeenten) en werkgeversvereniging AWWN. Een integrale aanpak op de verschillende leefgebieden van mensen is noodzakelijk voor succesvol (re-)integreren of het kunnen behouden van werk. Een goede samenwerking tussen ondersteunende partijen uit zorg, werk & inkomen én de werkgevers is daarom van groot belang.

Doel

Aangesloten partijen willen in dit samenwerkingsverband de volgende doelen bereiken:

- Het voorkomen van vroegtijdige uitval van mensen met een psychische kwetsbaarheid uit het arbeidsproces
- Het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt voor deze groep door goede voorlichting en ondersteuning van werkgevers
- Het vergroten van toeleiding van mensen met een psychische kwetsbaarheid naar duurzaam werk.

Een belangrijk onderdeel van het convenant is een betere samenwerking creëren tussen de partijen die betrokken zijn bij de zorg, ondersteuning en (re-)integratie van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Een voorwaarde hierbij is dat de betrokken partijen, zoals ggz-aanbieders, gemeenten en ervaringsdeskundigen, goed op de hoogte zijn van elkaars kennis en kunde en deze beter op elkaar laten aansluiten. Dit helpt ook in de gezamenlijke ondersteuning naar werkgevers en geeft duidelijkheid en meer continuïteit aan mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Doelgroep

Iedereen in het werkveld van de ggz en de arbeidsmarkt en alle partijen die mensen ondersteunen op/richting werk.

Resultaten 2022

- Actieve politieke Lobby zodat ook na 2023 nog geld/ruimte is om mensen te ondersteunen richting werk. MIND heeft hier actief aan deelgenomen en gezorgd dat ook ervaringsdeskundigen hierbij betrokken blijven.
- Voorzitterschap van de Werkgroep Preventie, die 4 keer per jaar is samengekomen om kennis te delen rondom uitval van mensen met psychische klachten en goede voorbeelden met elkaar deelt over hoe dit meer kan worden voorkomen of wat goede begeleiding is als mensen al zijn uitgevallen en wat hieraan kan worden gedaan.
- Vanuit deze werkgroep is het project Samen Beslissen in re-integratie gestart om te zorgen dat er veel meer Samen wordt beslist als je bent uitgevallen, en dat arbeidsdeskundigen, bedrijfsartsen, managers en andere professionals niet te veel invullen. Het is belangrijk dat ook re-integratie gezien wordt als een samen-beslissentraject. Het gaat onder andere dus ook over hoe mensen die zijn uitgevallen daarin meer eigen regie kunnen voeren. Hiervoor is onder meer een vragenlijst uitgegaan naar het MIND Panel en dit is door 200 mensen ingevuld over wat zij nodig hadden in begeleiding en goede voorbeelden van Samen Beslissen. Ook is opgehaald bij ervaringsdeskundigen over hoe dit verder moet worden gebracht. Hiermee wordt een training van arbeidsdeskundigen en een (online) platform voor meer regie van mensen die psychisch zijn uitgevallen voorbereid.
- De projectgroep wordt gemonitord dat het stevig aan dit afspraken in het Convenant wordt gewerkt. In de Stuurgroep wordt hier ook vanuit bestuur door MIND over meegedacht en inbreng gegeven over wat er voor mensen met psychische klachten nodig is om te (blijven) werken.
- De Communicatiegroep van Sterk door Werk denkt stevig mee en wordt inbreng gegeven over ervaringsdeskundigen en wat er naar buiten moet worden gecommuniceerd. Belangrijk is hoe meer werkgevers en professionals hierover kunnen worden bereikt. Dit wordt gepubliceerd op www.sterkdoorwerk.nl

Referentenpanel Actieprogramma Grip op Onbegrip

Achtergrond/aanleiding

ZonMw vindt het belangrijk dat onderzoeks- en projectvoorstellen die worden ingediend bij het Actieprogramma Grip op Onbegrip worden beoordeeld door ervaringsdeskundige ggz-cliënten en naasten. Voor het Actieprogramma zijn 15 referenten geworven met specifieke kennis over de opvang en zorg voor mensen met verward gedrag. Het betreft een behoorlijk complex programma met veel verschillende subsidierondes. De referenten zijn daarin expliciet getraind. Naast de werving en selectie en training van de panelleden verzorgt MIND de coördinatie van de activiteiten van het panel, de financiële administratie, de terugkomdagen, de presentaties op informatiebijeenkomsten van ZonMw en de communicatie met ZonMw en de referenten.

Doel

Het beoordelen van onderzoeks- en projectvoorstellen vanuit het perspectief van cliënten en naasten. Het panel beoordeelt of de onderzoeks- en projectvoorstellen relevant zijn. Daarnaast beoordelen zij of cliënten en naasten voldoende worden betrokken bij de uitvoering van het onderzoek of project en of het onderzoek of project voldoende haalbaar is vanuit het cliënten- en naastenperspectief. Dit oordeel neemt ZonMw mee in de besluitvorming over de honorering van de onderzoeks- en projectvoorstellen.

Doelgroep

Alle professionals die te maken hebben met de opvang en zorg voor mensen van verward gedrag, dus zowel ggz-professionals, als hulpdiensten en politie. Daarnaast projectleiders, beleidsmakers, medewerkers ZonMw, ervaringsdeskundigen, cliënten en naasten.

Resultaten 2022

- In vier rondes zijn 6 projectvoorstellen beoordeeld door vier referenten.

Alle rondes leverden (veel) minder aanvragen op dan door ZonMw gepland. Wel bleken de aanvragen voor de Regionale werkplaatsen behoorlijk omvangrijke aanvragen, waardoor de inzet van 1 referent per aanvraag te billijken was. Vanwege het kleinere aantal aanvragen was ook de inzet van MIND lager dan gepland, al is dat niet veel lager. Het werven van de referenten verloopt namelijk volgens het vooraf opgegeven aantal aanvragen.

Referentenpanel Programma Versnellers binnen de ggz

Achtergrond/aanleiding

ZonMw is in 2022 gestart met het programma Versnellers binnen de ggz om de lange wachttijden voor cliënten in de ggz terug te dringen. Regio's kunnen een aanvraag indienen voor de financiering van een onafhankelijke versneller. Deze versneller speelt een stimulerende en faciliterende rol bij het opzetten van een lokale of regionale samenwerking om de toegankelijkheid van de ggz zo optimaal mogelijk te maken waardoor wachttijden, waar dat kan, kunnen worden verkort. Het programma kent twee vormen: startsubsidies en uitvoeringssubsidies.

ZonMw heeft MIND gevraagd om het panel ook bij dit programma in te zetten. De werkwijze is zeer vergelijkbaar met het Actieprogramma. De referenten zijn vooraf uitgebreid geïnformeerd over dit nieuwe programma.

Doel

Het beoordelen van projectvoorstellen vanuit het perspectief van cliënten en naasten. Het panel beoordeelt of de projectvoorstellen relevant zijn. Daarnaast beoordelen zij of cliënten en naasten voldoende worden betrokken bij de uitvoering van het project en of het project voldoende haalbaar is vanuit het cliënten- en naastenperspectief. Dit oordeel neemt ZonMw mee in de besluitvorming over de honorering van de projectvoorstellen.

Doelgroep

Alle professionals die te maken hebben met de wachttijden in de ggz en het oplossen daarvan, dus zowel de versnellers zelf, als de ggz-professionals, projectleiders, beleidsmakers, medewerkers ZonMw, ervaringsdeskundigen, cliënten en naasten.

Resultaten 2022

De panelleden zijn ingezet voor:

- Startsubsidie – ronde 1: planning 15 voorstellen, uiteindelijk 5 voorstellen.
- Uitvoeringssubsidie – ronde 1: planning 10 voorstellen, uiteindelijk 14 voorstellen.

Totaal zijn er 13 referenten ingezet. Zij beoordeelden 19 uitgewerkte projectvoorstellen.

Goede informatievoorziening

Het Nationaal Zorgnummer

Het Nationale Zorgnummer is de voordeur van MIND voor cliënten en hun naasten. Deze voordeur is een samenwerking met Patiëntenfederatie Nederland. Cliënten en hun naasten kunnen terecht bij het Nationale Zorgnummer voor informatie en advies bij vragen en klachten over de zorg en over de producten en activiteiten van MIND. Hiermee zorgt MIND voor legitimatie van de positie als vertegenwoordiger van cliënten en hun naasten in Nederland. Daarnaast vergroot het Nationale Zorgnummer de zichtbaarheid van MIND richting beleidsmakers, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en het algemene publiek.

Het Nationale Zorgnummer heeft een frontoffice en diverse backoffices. De frontoffice doet de eerste opvang van het telefonisch contact. Vanuit de backoffice van MIND wordt informatie en advies gegeven over onderwerpen waar MIND zich specifiek mee bezig houdt. De frontoffice kan de eenvoudige vragen afhandelen. Specifieke vragen kunnen worden behandeld in de backoffice door medewerkers met specifieke kennis. Het Nationale Zorgnummer is zowel telefonisch als digitaal bereikbaar.

In 2022 hebben de medewerkers 2960 vragen en meldingen afgehandeld. Dit is een gemiddelde van 246 Per maand. Het gaat om de gezamenlijke vragen over zorg, ondersteuning en participatie van de achterban van MIND en van de Patiëntenfederatie Nederland.

De producten van MIND geven mensen de mogelijkheid om meer regie te voeren in hun eigen leven. Bij het Nationale Zorgnummer krijgen ze meer informatie over de producten om hier actief gebruik van te kunnen maken. Het gaat dan over onder andere de volgende producten:

- Digitale Zorg en MedMij
- Kiezen in de ggz
- Ggz appwijzer
- MIND Young
- MIND Blue
- Mind Atlas
- Mind Expert Center

Kennisbank

Het doel van de NZN-kennisbank is het informeren van cliënten en hun naasten over belangrijke onderwerpen in de zorg en over de producten van de MIND. Op de website van

MIND is een NZN-kennisbank beschikbaar voor cliënten en hun naasten. Vragen en antwoorden, brochures en adressen van MIND zijn hiermee gemakkelijk toegankelijk. De website is ook beschikbaar op de sites van de andere (patiënten)organisaties.

In 2022 is er een actuele databank met veelgestelde vragen. De kennisbank blijft up tot date

op basis van vragen die bij de frontoffice en backoffices binnenkomen, en oude items worden verwijderd. Het aantal kennisitems is stabiel met ongeveer 700 items. In 2022 werden per maand gemiddeld 65.000 vragen, antwoorden, rapporten en adressen van de openbare kennisbank bekeken. Op de website van MIND staat informatie over belangrijke thema's. Deze informatie ondersteunt het Nationale Zorgnummer en de backoffices bij het geven van informatie en advies. Binnen MIND worden signalen en casussen uitgewisseld met de beleidsafdelingen en de communicatieafdeling. Hiermee wordt publiciteit gegenereerd en kunnen lobby en onderhandelingstrajecten worden ondersteund.

Meldacties

Zowel MIND als de lidorganisaties hebben behoefte aan signalering met betrekking tot wensen en knelpunten van cliënten en hun naasten. Op specifieke thema's worden vragenlijsten uitgezet waarbij cliënten en hun naasten worden opgeroepen hun ervaringen te melden. De meldacties worden bij voorkeur uitgezet in samenwerking met lidorganisaties.

De resultaten van de meldacties worden gepubliceerd op de website van MIND. In overleg met de afdeling communicatie en de betrokken beleidsmedewerker(s) worden de media over de resultaten geïnformeerd. De thema's voor de meldacties worden vastgesteld in overleg met de beleidsteams en afgestemd met lidorganisaties en de andere koepels.

MIND-panel

Het MIND-panel kan worden ingezet om een bijdrage te leveren aan de signalering van knelpunten in de zorg. Onder andere door het invullen van de vragenlijsten die worden uitgezet bij meldacties. Er zijn iets meer dan 4200 panelleden. Het panel wordt onderhouden en geactiveerd door een strategisch communicatie- en marketingbeleid. Daarbij wordt gekeken naar de representativiteit van het panel en mogelijk geworven onder specifieke doelgroepen.

In 2022 is de privacyverklaring van het panel herzien. Dit van belang omdat MIND steeds vaker samenwerkt met externe organisaties zoals Akwa-het kwaliteitsstatuut in de ggz, Universiteiten en Hogescholen.

In 2022 zijn de volgende vragenlijsten uitgezet:

- e-health (ggz kwaliteitsstandaard over e-health ism Akwa GGZ)
- Samen Beslissen bij Arbeidsre-integratie i.s.m. HAN
- Onderzoek zorggebruik en bewaren medische gegevens (Regioplan)
- HBO-professionals (Verwachtingen van en ervaringen met hbo-opgeleide hulpverleners)
- Psycho-educatie voor naasten (preventie naasten) i.s.m. de familieorganisaties
- Nieuwe kennisagenda MIND (i.s.m. Sirm)
- Module Acute Psychiatrie (herziening Generieke Module Acute psychiatrie)
- Psychische kwetsbaarheid en gezinsvorming ism OLVG
- Vaktherapieën (herziening van de generieke module vaktherapie.)

De leden van het MIND-panel hebben 2x een nieuwsbrief met informatie over afgeronde, lopende en komende onderzoeken ontvangen met links naar de verschenen rapporten.

Organisatie MIND

Organisatiestructuur

MIND bestaat uit twee rechtspersonen:

- de Vereniging MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid (sinds 2006) is de landelijke koepel voor meer dan honderd grote en kleine cliënten-, familie- en zelfregie-organisaties en medezeggenschapsraden in het land. Binnen de vereniging zijn 19 landelijke aandoening-gebonden (lid)organisaties in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd. Verder kent de vereniging een Regiokamer, Kamer Familie- en naastenraden en Kamer Cliëntenraden, die ook vertegenwoordigd zijn in de algemene ledenvergadering.
- de Stichting MIND (sinds 1949, voorheen Fonds Psychische Gezondheid) is een fondsenwervende organisatie die publieksvoorlichting geeft en met onderzoek en innovatie bijdraagt aan een betere geestelijke gezondheid op lange termijn. MIND Korrelatie (sinds 1965) maakt hier deel van uit en geeft anonieme hulp bij vragen over psychische en psychosociale problemen.

Om de inhoudelijke speerpunten van de vereniging goed vorm te kunnen geven zijn er vier expertcommissies ingericht: Ervaringskennis, Jeugd, Kwaliteit van Leven en Kwaliteit van Zorg. Daarnaast zijn er nog vele formele en informele contacten. Het varieert van Facebookgroepen zoals De Nieuwe GGZ tot kleine huiskamer-groepen, basisberaden en ontmoetingscafé's. Binnen dit netwerk komt de beweging MIND tot stand, waarbij we ons gezamenlijk inzetten voor een betere psychische gezondheid. MIND Landelijk Platform richt zich als vereniging specifiek op het beïnvloeden van beleid (belangenbehartiging) en het uitvoeren van projecten om de positie van cliënten en naasten te verbeteren.

Binnen MIND werken we als een groep waarbij we genoemde activiteiten bundelen en versterken.

De vereniging MIND Landelijk Platform heeft een Algemene Leden Vergadering (ALV), bestuur en directeur. De directeur voert het beleid uit dat is opgesteld door het bestuur van de vereniging en goedgekeurd door de ALV van de vereniging. Het bestuur bestaat uit ten minste vijf leden en wordt benoemd door de ALV.

Netwerkorganisatie

De vereniging MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid bestaat uit landelijk en regionaal werkende patiënten- en familieorganisaties en cliënten- familie- en naastenraden. Elke organisatie heeft een unieke propositie en een wens tot samenwerking om (collectieve) doelen te bereiken. In deze samenwerking staat de verbinding tussen de landelijke en regionale thema's en organisaties voorop. MIND bureau vervult binnen de beweging MIND een spilfunctie.

MIND werkt aan de versterking in/van de regio en de cliënten-, familie- en naastenraden. Zo hebben de respectievelijke kerngroepen van de Kamers binnen MIND Landelijk Platform stemrecht in de ALV. We werken aan het opzetten van een regionale structuur voor een betere verbinding tussen de landelijke en regionale belangenbehartiging en aan de doorontwikkeling en professionalisering van de MIND Kamers.

Om het netwerk te faciliteren, door te ontwikkelen en uit te bouwen investeert MIND ook in 2022 in verenigingsmanagement. Vanuit het landelijk bureau van MIND verbinden we werken we aan adequate samenwerking met en tussen de achterban en ontwikkelen we (innovatieve) activiteiten om dat mogelijk te maken, te vergemakkelijken en nieuwe leden te verwelkomen.

Het uitgangspunt van MIND Landelijk Platform is dat de activiteiten primair worden uitgevoerd door de lidorganisaties samen met het MIND-bureau. Dit geldt ook voor de voorbereiding en uitwerking van beleid. Daartoe zijn expertcommissies per campagnelijn en werkgroepen per specifiek onderwerp ingesteld. Deze expertcommissies en werkgroepen worden gevormd uit de brede achterban van MIND – landelijk en regionaal – en externe deskundigen.

Vereniging MIND

Nieuwe leden

In september is Stichting Leontienhuis lid geworden van MIND. En na twee jaar afwezigheid is de NVA weer lid geworden van MIND.

Opzegging VvEd

De VvEd gaat een volgende stap zetten in de doorontwikkeling naar een officiële beroepsvereniging. Het lidmaatschap van MIND is daar niet passend bij. We hebben met elkaar de wens uitgesproken om te blijven samenwerken.

Perspectiefsessies

We hebben drie perspectiefsessies georganiseerd.

- 'Ruimte voor culturele diversiteit' – 11 april 2022
- 'Wat kunnen wij doen om suïcide te voorkomen?' – 18 mei
- 'Crisis in de ggz; een kans voor de cliëntenbeweging?' – 7 september

MIND ledenplatform feestelijk gelanceerd

In 2022 hebben we hard gewerkt aan de ontwikkeling van MIND ledenplatform. Op 4 november hebben we het ledenplatform op feestelijke wijze gelanceerd. Met een quiz, lied en officiële handeling werd het online platform door de leden, ambassadeurs en medewerkers feestelijk in gebruik genomen. Het MIND ledenplatform is het online platform waar leden, ambassadeurs en medewerkers geholpen worden bij hun vraag en/of ontwikkeling en dat zij geïnformeerd kunnen zijn over ontwikkelingen en thema's binnen MIND. Het is dé digitale plek voor ontmoeting, informatie en kennisdeling binnen de vereniging.

Kamer Cliëntenraden

De Kamer Cliëntenraden heeft tot doel de stem van de cliëntenraden in de ggz, i.c. de cliënten die zij vertegenwoordigen, te versterken. Zowel op lokaal niveau (de zorgaanbieder), regionaal niveau als op landelijk niveau. Met dit doel voor ogen maakt de Kamer Cliëntenraden zich sterk voor:

- Het faciliteren van onderlinge uitwisseling van ervaringen en kennis tussen cliëntenraden.
- Adequate inhoudelijke facilitering van cliëntenraden (informatievoorziening m.b.t. wet- en regelgeving, actuele ontwikkelingen in en rondom de ggz, etc.).
- Bevordering toegang tot deskundigheidsbevorderings- en ondersteuningsaanbod t.b.v. het dagelijks functioneren van de cliëntenraad (PGO Support, Het LSR, etc.).
- Landelijke beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging via MIND en/of met ondersteuning vanuit MIND.

Elk kwartaal is er een bijeenkomst van de Kamer Cliëntenraden, waarin actuele thema's besproken worden en ervaring en kennis worden uitgewisseld. De opbrengsten worden gedeeld met de cliëntenraden en meegenomen in het beleid van MIND Platform. De kerngroep van de Kamer Cliëntenraden vertegenwoordigt de Kamer in de alv van MIND Platform en oefent daar ook het stemrecht namens de Kamer Cliëntenraden uit.

In 2022 vonden de volgende themabijeenkomsten plaats van de Kamer Cliëntenraden (gemiddeld 20 deelnemers):

- 15 april over sluiten van ggz-voorzieningen, gebiedsgerichte ggz en (geen) verlof bij opname? Deze bijeenkomst was met medewerking van Zilveren Kruis & GGZ Eindhoven.
- 28 oktober over kwaliteitsstandaarden, de rol van AKWA GGZ, implementatie en de rol van cliënten- en familieraden?

MIND Familie- en naastenraden

MIND Familie- en naastenraden spant zich in om de deskundigheid en de professionaliteit van de familie- en naastenraden te bevorderen en op peil te houden, zodat de medezeggenschap vanuit familie- en naastenperspectief zo goed mogelijk vormgegeven kan worden. Dit gebeurt o.a. door kennis- en informatie-uitwisseling over actuele thema's in de ggz en de verslavingszorg tijdens de bijeenkomsten (themamiddagen, jaarlijkse trainingdagen). Binnen MIND Familie- en naastenraden vindt ook samenwerking plaats met de landelijke familie- en naastenorganisaties van MIND Landelijk Platform. MIND Familie- en naastenraden stimuleert en ondersteunt het opzetten van familie- en naastenraden binnen ggz-instellingen. MIND Familie- en naastenraden wordt in de ALV van MIND Landelijk Platform vertegenwoordigd door de kerngroep en oefent daar ook het stemrecht namens MIND Familie- en naastenraden uit.

In 2022 werden er drie contactdagen georganiseerd: 1 april, 17 september en 9 december. Het doel van contactdagen is ontmoeting, inspiratie, uitwisseling van informatie en verbinding. Deze contactdagen worden goed bezocht en leveren levendige discussies op over inhoudelijke onderwerpen. De opbrengsten nemen de leden terug naar hun eigen raden en de medewerkers van MIND nemen dit mee in hun beleidsvorming.

In 2022 is besloten om de agendacommissie FNR te verstevigen en een duidelijke rol te geven in de voorbereidingen van de vergaderingen van de kerngroep en de contactdagen.

Regiokamer

MIND faciliteert overleg van de Regiokamer en tussen de regio's, en geeft voorlichting over voor hen relevante ontwikkelingen. Daarnaast richt een speciaal regionaal programma "Regie in de regio", zich met een aantal projecten op de ontwikkeling van (een verbeterde) samenwerking tussen deze leden van de Regiokamer en gemeenten, met betrekking tot voorlichting over de wetwijzigingen, informatievoorziening vanuit de achterban aan lokale beleidsmakers en collectieve belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding. De kerngroep van de Regiokamer vertegenwoordigt de Regiokamer in de alv van MIND Landelijk Platform en oefent daar ook het stemrecht namens de Regiokamer uit. De Regiokamer is ook betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe regionale steunpunten van MIND Landelijk Platform.

Een afvaardiging van de Regiokamer heeft deelgenomen aan de ontwikkeling van de contouren van nieuwe regionale steunpunten. Dat is een ambitieus plan dat in 2023 verder concreet moet worden uitgewerkt.

Bijlagen

Bijlage 1 Afkortingen

ALV	Algemene Leden Vergadering
Akwa	Alliantie kwaliteit in de ggz
APV	Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWVN	VNG (Vereniging voor Nederlandse Gemeenten) en wergeversver. AWVN
BIG	Registeren van Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
CCD	Cure & Care Development - evidence based opleiden met oog voor de praktijk
CQi	Consumer Quality Index
CR	Clëntenraden
EFP	Expertisecentrum Forensische Psychiatrie
FMS	Federatie Medisch Specialisten
FNR	Familie- en naastenraden
FPA/FPC/FPK	Forensisch Psychiatrisch Afdeling / Centrum / Kliniek
FVA/FVK	Forensische Verslavingsafdeling / Kliniek
FVP	Familievertrouwenspersoon
HAN	Hoge School van Arnhem en Nijmegen
HLA	Hoofdlijnenakkoord
IPW	Instituut voor Publieke Waarden
IZA	Integraal Zorgakkoord 'Samen werken aan gezonde zorg'
KOPP/KOV	Kinderen van ouders met psychische problemen Kinderen van ouders met een verslaving
LSFVP	Landelijk Stichting Familie Vertrouwenspersonen
LVVP	Nederlands Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen en Psychotherapeuten
NIP	Nederlands Instituut van Psychologen
NLGgz	De Nederlandse Ggz, de landelijke brancheorganisatie van ggz-aanbieders
NPH	Nationaal Plan Hoofdzaken
NVvP	Nederlandse Vereniging van psychiaters
NVZH	Nederlandse Vereniging Zelfregie- en Herstelinitiatieven
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OLVG	Onze Lieve Vrouwe Gasthuis
P3NL	Federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen

PFN	Patiëntenfederatie Nederland
PGO of PG	Patiënten en Gehandicapten organisaties
PGO	Persoonlijke Gezondheidsomgeving
POH ggz	Praktijkondersteuner huisarts ggz
PPC	Penitentiair Psychiatrische Centra
RCO	Regionale cliëntenorganisatie
SGF	Samenwerkende Gezondheidsfondsen
SGLVG+	Sterk Gedragsgestoorde Licht Verstandelijk Gehandicapten
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVT	Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg
VWS	(Ministerie van) Volksgezondheid, welzijn en sport
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
ZiN	Zorginstituut Nederland
ZN	Zorgverzekeraars Nederland

Bijlage 2 Bestuur MIND Landelijk Platform 2022

Dr. W.K. van der Scheer	Voorzitter
C.T. Feldmann	Bestuurslid
S. Sluiter	Penningmeester
P.W.L. Zoer	Bestuurslid

Bijlage 3 Lidorganisaties MIND Landelijk Platform 2022

Angst Dwang en Fobie Stichting (ADF-stichting)

Anoiksis

Caleidoscoop

Depressie Vereniging

ExPex

Het Leontienhuis

Ixta Noa

Landelijke Oudervereniging Balans

MIND Naasten Centraal

MIND Ypsilon

Nederlandse Hyperventilatie Stichting (NHS)

Nederlandse Vereniging voor Autisme

PLUSminus

Stichting Borderline

Stichting Gilles de la Tourette

Stichting Het Zwarte Gat

Stichting JIJ

Stichting Misbruikt!

Stichting PMDD

Stichting Weerklank

Stichting Zelfbeschadiging (LSZ)

Vereniging Impuls & Woortblind

Vereniging van Ervaringsdeskundigen

WEET

Regiokamer

Kamer Cliëntenraden

MIND Familie- en naastenraden

Bijlage 4 Regiokamer

Burgerkracht Limburg
CliëntenBelang Amsterdam
De Kentering, Nijmegen
Diepwatercollectief, Amsterdam
ISP Informatiesteunpunt Haarlem
RCO De Hoofdzaak, Alkmaar
Steunpunt GGz Utrecht
Stichting Cliëntenbond GGZ Deventer e.o.
Stichting Cliëntenperspectief GGZ Flevoland (CLIP GGZ)
Stichting Door en Voor, Den Bosch
Stichting Focus Zwolle
Stichting GGZ Beraad Overijssel
Stichting Kernkracht
Stichting Kompasie, Den Haag
Stichting Lumen Holland Rijnland
Stichting Stadskamer, Achterhoek
Stichting Vriendendiensten Deventer e.o.
Stichting Wegloophuis Utrecht
Stichting zaVie, Groningen
Stjoer, Friesland
Umah-Hai, Utrecht, Driebergen
Zorgbelang Inclusief Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland

Bijlage 5 MIND Familie- & Naastenraden

Adviesraad Naasten Dimence
Centrale Familieraad GGZ Rivierduinen
Familie- en betrokkenenraad Reinier van Arkel
Familiecommissie Riwis Zorg en Welzijn
Familieplatform GGZ Noord-Holland Noord
Familieraad Altrecht
Familieraad Arkin
Familieraad Emergis
Familieraad Fivoor
Familieraad GGNet
Familieraad GGZ Centraal, Veluwe & Veluwevallei
Familieraad GGZ Eindhoven en de Kempen
Familieraad GGZ Friesland
Familieraad GGZ inGeest
Familieraad GGZ Oost Brabant
Familieraad GGZ Westelijk Noord-Brabant
Familieraad Lentis
Familieraad Mondriaan
Familieraad Parnassia Groep regio Haaglanden
Familieraad Parnassia Groep regio Noord-Holland
Familieraad Parnassia Groep regio Rijnmond
Familieraad Pro Persona Noord (Wolfheze)
Familieraad Pro Persona Zuid (Nijmegen)
Familieraad UMC Utrecht, afd. Psychiatrie - Hersencentrum
Familieraad Yulius
Familieraad Zeeuwse Gronden
Naastbetrokkenenraad GGZ Drenthe

Bijlage 6 MIND Kamer Cliëntenraden

Accare, CR ouders
Adviesraad Sociaal Domein Delft
Altrecht, CCR
Amacura, CR
Antes groep, CCR
Apanta-ggz, CR
Arkin - Jellinek, CR
Arkin, CCR
Brijder Verslavingszorg, CR
Castle Craig Nederland
ClientenBelang Amsterdam (ondersteuning GGz)
Co-eur BV, CR
De Hoop GGZ, CR
Dimence, CCR
Dr. Leo Kannerhuis
Eleos, CR
Emergis, CCR
Fier, CR
Fivoor, CR
GGNet, CCR & regioraad Zutphen Oost Gelderland
GGZ Breburg, CCR
GGZ Centraal, CCR, diverse deel CR en CR-jeugd
GGZ Delfland, CR
GGZ Drenthe, Regionale Cliëntenraad
GGZ Eindhoven en de Kempen (GGZE), CCR
GGZ Friesland, CCR
GGZ Friesland, Kinnik, CR-jeugd
GGZ inGeest (GGziG), CCR
GGZ Noord-Holland-Noord (GGZ nhn), FR
GGZ Oost Brabant, CR
GGZ Rivierduinen, CCR
GGZ westelijk Noord Brabant (GGZWNB), CR
(Goodwillwerk) Leger des Heils diverse regionale CR
IrisZorg, CR
Kwintes Midden Noord Flevoland, CR
Lentis, CCR en CBB
Level, CR
LIMOR, CCR
Max Ernst GGZ, CR
Mediant, CR
MET ggz, CR
Mondriaan voor GGZ, CCR en CR ouderen
Novadic-Kentron (N-K), CCR
Parnassia Groep, CCR en diverse deel CR
Platform Volwaardig Burgerschap GGZ Utrecht
Pro Persona GGZ, CCR (GO CR) en deel CR
Promens Care, CCR

PSY Drechtsteden, CR
Reinier van Arkel Groep, CCR
RIBW CR diverse regio's
Sinaï Centrum, CR
Stichting Het Zwarte Gat
Stichting Odibaan, CR
Stichting Onder Een Dak (StOED), CR
Tactus Verslavingszorg, CCR
Valente, CR
Vincent van Gogh voor ggz (VvGi), CCR
Youz PG, CR
Yulius, CCR en CR Jeugd
Zeeuwse Gronden, CR
Zuyderland GGz, CR

Balans per 31 december 2022

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
<u>ACTIVA</u>		
1. Materiele Vaste Activa		
1.1 Inventaris & Automatisering	166.838	171.270
2. Vorderingen en overlopende activa		
2.1 Debiteuren	156.993	66.836
2.2 Gelieerde partijen	67.326	125.709
2.3 Nog te ontvangen subsidies	444.779	119.101
2.4 Overige vorderingen	11.407	2.767
2.5 Overlopende activa	3.526	7.721
	<u>684.031</u>	<u>322.135</u>
3. Liquide middelen	331.906	1.620.525
Totaal activa	<u><u>1.182.776</u></u>	<u><u>2.113.930</u></u>
<u>PASSIVA</u>		
4. Reserves & Fondsen		
4.1 Algemene reserve	300.737	276.652
4.2 Bestemmingsfonds koepel familieraden	10.125	10.125
4.3 Bestemmingsfonds destigmatisering	35.985	0
4.4 Egalisatiereserve VWS	15.176	12.121
	<u>362.023</u>	<u>298.898</u>
5. Kortlopende Schulden		
5.1 Schulden aan leveranciers	292.777	371.570
5.2 Gelieerde maatschappijen	0	158.013
5.3 Belastingen en premies Sociale Verzekeringen	145.852	98.797
5.4 Vooruitontvangen subsidies	234.710	760.146
5.5 Terug te betalen subsidies	18.090	278.194
5.6 Overige schulden en overlopende passiva	129.325	148.312
	<u>820.753</u>	<u>1.815.031</u>
Totaal passiva	<u><u>1.182.776</u></u>	<u><u>2.113.930</u></u>

Staat van baten en lasten over 2022

	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
<u>BATEN</u>	€	€	€
1. Algemeen			
1.1 Instellingssubsidie	1.200.000	1.200.000	1.200.000
1.2 Contributie	30.145	29.160	29.545
1.3 Overige baten	77.456	0	13.272
Totaal baten algemeen	1.307.601	1.229.160	1.242.817
2. Projecten			
2.1 Projectinkomsten	2.309.844	1.760.656	2.698.088
Totaal baten projecten	2.309.844	1.760.656	2.698.088
TOTAAL BATEN	3.617.445	2.989.816	3.940.906
<u>LASTEN</u>			
3. Algemeen			
3.1 Personeelskosten	1.971.570	1.967.816	1.926.296
3.2 Huisvestingskosten	161.624	139.000	98.495
3.3 Bureau- en organisatiekosten	241.479	213.500	184.630
3.4 Bestuurskosten	16.091	20.000	16.037
3.5 Doorberekend aan projecten	-1.324.426	-1.260.656	-1.198.681
3.6 Activiteiten	156.725	149.500	139.123
3.7 Overige baten en lasten	-13.628	0	2.790
Totaal lasten algemeen	1.209.436	1.229.160	1.168.689
4. Projecten			
4.1 Personeelskosten	1.723.201	1.460.656	1.672.181
4.2 Activiteiten	621.684	300.000	1.074.072
Totaal lasten projecten	2.344.885	1.760.656	2.746.253
TOTAAL LASTEN	3.554.320	2.989.816	3.914.942
RESULTAAT	63.124	0	25.963

Bestemming van het resultaat	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
Egalisatiereserve VWS	3.055	0	12.121
Bestemmingsfonds destigmatisering	35.985	0	0
Algemene reserve	24.084	0	13.842
	63.124	0	25.963